

Α. ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΕΙΡΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

- A1. Οι λέξεις Οικολογία, Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής στα τελευταία χρόνια αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Τα ζητήματα αυτά με τους συνειρμούς τους οδηγούν σε κριτικές σκέψεις και σε έντονους προβληματισμούς που αφορούν στις συσχετίσεις ανάμεσα στην ανάπτυξη, τη φύση, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο, ανάμεσα στην οικολογία, την τεχνολογία και την κοινωνία.
- A2. Κάθε μέρα όλο και περισσότερο γίνεται συνείδηση στις κοινωνίες και στα άτομα ότι η ανάπτυξη δεν είναι απαραίτητα συνώνυμη με την πρόοδο. Η ανάπτυξη και η πρόοδος είναι έννοιες συμβατές μόνον όταν διασφαλίζονται και ανανεώνονται τα φυσικά θεμέλια της ζωής, όταν το παρόν δεν υποθηκεύει το μέλλον.
- A3. Όλοι συνειδητοποιούν και συμφωνούν ότι η ζωή υπονομεύεται και κινδυνεύει μέσα από την επικίνδυνη κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας. Ο πλανήτης μας είναι ένα κλειστό σύστημα, που η θαυμαστή ισορροπία και αρμονία του έχει θυσιαστεί στο βωμό μιας παράλογης και καταστροφικής βιομηχανικής ανάπτυξης σε Ανατολή και Δύση σε Βορρά και Νότο.

Β. "ΑΕΙΦΟΡΟΣ"/ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΕΝΑΣ ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΜΑΣ ΜΕΛΛΟΝ

- B1. Η οικολογία, ως Λόγος και Αντιλόγος δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποτελεί μια αμελητέα πτυχή ή μια υποταγμένη παράμετρο στον οικονομικό σχεδιασμό. Για το "ΚΟΙΝΟ ΜΑΣ ΜΕΛΛΟΝ" είναι αναγκαίο να υιοθετήσουμε νέες προσεγγίσεις, που να διασφαλίζουν τη "Βιώσιμη" ή "Αειφόρο" ανάπτυξη. Είκοσι χρόνια πριν μέσα από τη συνεργασία του MIT και του Club της Ρώμης γραφτηκε η έκθεση "Τα Όρια της Ανάπτυξης" που έδινε τις προοπτικές για την ανάπτυξη του πληθυσμού της γης και της οικονομίας σαν σύνολο για τον αιώνα που ακολουθεί. Τα ερωτήματα που έγινε προσπάθεια να απαντηθούν αναφέρονταν στο:
- Τι θα γίνει αν η ανάπτυξη πάνω στη γη συνεχιστεί χωρίς έλεγχο;
 - Ποιες θα είναι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αν η ανάπτυξη συνεχιστεί με τον παρόντα ρυθμό.
 - Τι μπορεί να γίνει για να διασφαλιστεί μια οικονομία η οποία αντιμετωπίζει με επάρκεια τις υπάρχουσες ανάγκες ενώ ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη της τα φυσικά περιθώρια της γης.
- Οι απαντήσεις που δόθηκαν εκληφθηκαν από πολλούς σαν προβλεψη για μια επερχομενη καταστροφη ενώ στην πραγματικότητα δεν ήταν τιποτε αλλο παρα η επισημανση μιας

επιλογής που θαπρεπε να γίνει για να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της αλογιστής ανάπτυξης.

Βοήθησε όμως η παραπάνω επισημάνση τη συνειδητοποίηση της επερχομένης καταστροφής και σαν αποτέλεσμα γεννήθηκε η ανάγκη για την υιοθέτηση της προσεγγίσης της "Βιωσιμής" ή "Αειφόρου" Ανάπτυξης.

Η "Βιωσιμη Ανάπτυξη" ήρθε σαν αίτημα των καιρών δίνοντας έμφαση στην υποχρέωση της παρούσας γενιάς να διασφαλίσει, μέσα από τις επιλογές και τους στόχους της, για την επομενη γενιά μια ποιοτητα ζωής και πόρων τουλάχιστο όσο καλή είναι και η σημερινή. Και αυτό είναι κάτι που όπως οι εξελίξεις το επισημαίνουν δεν έχει περιθώρια για αναβολή. Θα πρέπει να γίνει συνειδηση ΤΩΡΑ.

- B2. Η Βιωσιμη Ανάπτυξη όπως αναφέρθηκε και στην έκθεση Brundland προϋποθέτει αλλαγές στους στόχους και στους σχεδιασμούς της παραγωγής, στα καταναλωτικά πρότυπα, τη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων στις αναπτυγμένες χώρες. Η Βιωσιμη Ανάπτυξη προϋποθέτει επίσης θετικές μεταλλαγές στα πρότυπα ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων και υπανάπτυκτων χωρών και κατ' επέκταση και στον τρόπο ζωής των κατοίκων τους.

Αρχά ή γρήγορα η Αειφόρος Ανάπτυξη, θα επιβάλλει την οικολογική Αναδιάρθρωση στους πάντες και τα πάντα. Στη σκέψη, στο σχεδιασμό, στην Οικονομία, στην τεχνολογία, στο Δίκαιο, στην Εκπαίδευση, στα πρότυπα και στις Αξίες.

Η Αειφόρος Ανάπτυξη και οι αρχές της φέρνουν στο προσκήνιο την πρόληψη, την πρόβλεψη. Πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη και συνυπολογισμός στο κόστος μιας επένδυσης και ενός έργου, ενό προιόντος και μιας υπηρεσίας, η κοστολογιμένη αρνητική επίδρασή τους στο περιβάλλον και τη φυσική ισορροπία.

Μέχρι τώρα είχαμε γνωρίσει την ελεγκτική, κατασταλακτική, ατελέσφορη και συνήθως διάτρητη παρκή "ο ρυπαίνων πληρώνει". Αυτό σημαίνει και σημαίνει, ότι ο έχων χρήματα μπορεί να ρυπαίνει, απλώς όταν εντοπίζεται ίσως πληρώνει.

Κατά συνέπεια κρίσιμη σημασία και απόλυτη προτεραιότητα έχει η πρόβλεψη, η πρόληψη και ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός και μετά η "δυνατότητα" ή η "πολυτέλεια" της "θεραπείας" και της εκ των ωατέρων παρέμβασης.

- B3. Η Αειφόρος Ανάπτυξη υπαγορεύει νέα κοινωνικοοικονομικά μοντέλα στην παραγωγή, τη διακίνηση και την κατανάλωση αγαθών προιόντων και υπηρεσιών και γνώσεων. Οδηγεί σε μια Δίκαιη κατανομή και χρήση των πόρων του πλανήτη ανάμεσα σε έθνη, περιοχές και λαούς σε όλο τον κόσμο. Είναι η μόνη επιλογή, που μπορεί να υπερβεί ή να συνυπολογίσει το αρνητικό κόστος της άνισης ανταλλαγής.

Γ. ΤΡΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ . ΠΕΝΤΕ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι ανάγκη μετά την ανάλυση και τα παραδείγματα, να διατυπωθούν πολύ συμπυκνωμένα ορισμένες θέσεις και ορισμένα συμπεράσματα.

Γ1. Οι θέσεις είναι οι εξής τρείς:

α. Η περιβαλλοντική κρίση και η κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας, για να ξεπεραστεί προϋποθέτει ριζική αλλαγή τόσο στις ιεραρχίες, τις αξίες και τα πρότυπα του σημερινού μοντέλου ανάπτυξης, όσο και της καταναλωτικής στάσης και συμπεριφοράς των ανθρώπων.

β. Η προ-απαιτούμενη αυτή ριζική αλλαγή συσχετίζεται απολύτως με τον επανακαθορισμό των σχέσεων του ανθρώπου με τη φύση, της κοινωνίας με τη φύση, του ανθρώπου με τον συνάνθρωπό του.

γ. Η ηθική της ευθύνης και η ηθική της αλληλεγγύης του ανθρώπου, προς τον άνθρωπο και την φύση, στις προσπάθειες να διατηρηθεί τόσο η Βιολογική ποικιλότητα όσο και οι διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες που αποτελούν μια εγγύηση για το μέλλον.

Γ2. Τα συμπεράσματα είναι τα εξής πέντε:

α. Αν θέλουμε να διασφαλίσουμε την επιβίωση και την μελλοντική προοπτική του πλανήτη μας, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι η Εξοδος από τη σημερινή κρίση ταυτίζεται απολύτως με την Εξοδο από τη συγκεκριμένη ηθική και το συγκεκριμένο φιλοσοφικό, κοινωνικό και οικονομικό σύστημα που αναπαράγει και τροφοδοτεί την κρίση αυτή.

β. Ο ακαλινωτος επεκτεινόμενος κυρίαρχος και Μονοδιάστατος Δυτικός Πολιτισμός μας έχει οικοδομήσει πάνω στην πλήρη υποκατάσταση του ΕΙΝΑΙ από το ΕΧΕΙΝ. Πάνω στον ατομικισμό, τον ωφελισμό και τον εγωκεντρισμό. Πάνω στην προσπάθεια ολοσχερούς υποταχής της φύσης στον άνθρωπο.

Όλοι εμείς οι φορείς αυτού του Πολιτισμού, Πολίτες, Οργανώσεις, Κυβερνήσεις και Κράτη δεν μπορούμε να αγνοούμε πια ότι είναι αδύνατο να συνεχιστεί μια χωρίς όρια οικονομική ανάπτυξη, σε ένα Πλανήτη με ευθραυστες ισορροπίες και περιορισμένες πηγές.

γ. Η Οικονομική και Τεχνολογική μας Ανάπτυξη δεν μπορεί να στηρίζεται σε μια διαρκή επέκταση χωρίς ποτέ να υπολογίζεται το προς στιγμή "συγκαλυμένο" κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος.

Δε μη ξεχνάμε ότι ο γραμμικός και επεκτατικός τρόπος ανάπτυξης μιας Οικονομίας ή μιας Επιχείρησης έρχεται σε αντίθεση και σε σύγκρουση με την κυκλική λειτουργία της φύσης, όπου κάθε στοιχείο έχει ένα κύκλο αρχής, ζωής, φθοράς, τέλους ανανέωσης και αναγέννησής τους.

δ. Οι αντιθέσεις και οι ανισότητες ανάμεσα στο Βορρά και στο Νότα είναι υπαρκτές, εντεινόμενες και αγεφύρωτες. Αυτό το

Διπολικό Μοντέλο, το οποίο παράγει και αναπαράγει σχέσεις άνισες, εξαρτημένες και δορυφορικές, έχει μια παρουσία πανταχού στον Πλανήτη, στις Ηπείρους, στις ευρύτερες περιοχές, στις ίδιες τις χώρες, τις ίδιες τις περιφέρειες, στις ίδιες τις μεγάλες πόλεις.

Ε. Ο Καπιταλισμός θεοποιεί την άνευ όρων και ορίων ανάπτυξη, αλλά και ο Υπαρκτός Σοσιαλισμός, που άκριτα και άδοξα υπέκυψε σ' αυτή τη λατρεία, είναι συστήματα και προτάσεις ταυτόσημα. Είναι οράματα που τείνουν να μοιάζουν σαν δίδυμα αδέλφια.

Παλαιότερα αλλά και σήμερα ήταν στην ημερίσια διάταξη οι αναφορές για την κρίση του Καπιταλιστικού Συστήματος, ενώ ήταν και είναι σαφές ότι επρόκειται για μια συνολική και συνδιασμένη κρίση όλων των συστημάτων. Είναι σαφές πια ότι η κρίση αφορά όλες τις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες, καπιταλιστικές και σοσιαλιστικές, όλες τις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Είναι μια πολύμορφη κρίση όλων των Μοντέλων Ανάπτυξης τόσο ως προς τις σαν παραγωγικές διαδικασίες τους όσο και ως προς τις ιδεολογίες τους.

Όλα κρίνονται από τη σχέση ενός συστήματος με τη Φύση και τα θεμέλια ζωής του Ανθρώπου και του Πλανήτη. Είναι εφιαλτική η απλουστευτική απάντηση ορισμένων οικονομολόγων ότι μας ενδιαφέρει η Ανάπτυξη και μάλιστα μόνον σήμερα, γιατί στο "μακρινό μέλλον θα είμαστε όλοι νεκροί".

Δ. "ΝΑ ΣΚΕΦΤΕΣΑΙ ΣΦΑΙΡΙΚΑ - ΝΑ ΔΡΑΣ ΤΟΠΙΚΑ "ΝΑ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΔΡΑΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ, ΝΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΤΟΠΙΚΑ"

Δ1. Η κρίση του περιβάλλοντος, η υπονόμευση της οικολογικής ισορροπίας και ανατροπή της αρμονίας της φύσης είναι μια υπόθεση που αφορά τον πλανήτη μας, την ήπειρό μας, την ευρύτερη περιοχή της χώρας μας, την περιφέρειά μας, την πόλη, την συνοικία, το χωριό μας, το σπίτι μας, την οικογένειά μας, τον εαυτό μας.

Δ2. Τα προβλήματα είναι αλληλένδετα. Οι λύσεις είναι επίσης αλληλένδετες. Οι αγώνες είναι κοινοί όσο και αν μας φαίνονται τόσο μακριά. Η ευαισθησία η δράση και η αλληλεγγύη μας τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο για όλα όσα φαίνονται μακρινά είναι επιβεβλημένη.

Ασφαλώς όχι μόνο πρέπει να υιοθετήσουμε αλλά και να διευρύνουμε το μήνυμα των πρώτων οικολόγων. Ας θυμηθούμε:

"Πρέπει κανείς να σκέφτεται Σφαιρικά, Συνολικά, οικουμενικά και να δρα τοπικά".

Κατά τη γνώμη μου το μήνυμα αυτό χρειάζεται προέκταση και συμπλήρωση "Πρέπει κανείς να διεκδικεί και να απαιτεί και να δρα πλανητικά, ηπειρωτικά, περιφερειακά και εθνικά και

ταυτοχρόνως να σκέφτεται και να αγωνιά τοπικά".

Ας σκεφτούμε και ας δράσουμε λοιπόν. Μην περιμένουμε άλλο κάποιους άλλους να σώσουν την τιμή και την ζωή μας.

Ε. ΡΙΟ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΕΛΠΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ε1. Κορυφαίο σταθμό, ένα Ιστορικό Βήμα, αλλά μόνο πρώτο Βήμα, αποτελεί η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΚΟΡΥΦΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΗ, στο ΡΙΟ ΝΤΕ Τζανείρο της Βραζιλίας. Από αυτή την Συνάντηση μέσα από αντιπαραθέσεις, συγκρούσεις και συνθέσεις, μέσα από αρνήσεις και ακταφάσεις προέκυψαν:

- I. Η Διακήρυξη του ΡΙΟ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και την Ανάπτυξη
- II. Ένα ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης, με τίτλο ΟΔΗΓΟΣ 21
- III. Μια Δήλωση Αρχών για τα Δάση
- IV. Μια Σύμβαση για την Οικολογική Ποικιλία (ΒΙΟΠΙΚΟΙΛΟΤΗΤΑ)
- V. Μια Σύμβαση για τις Κλιματολογικές Αλλαγές

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΚΟΡΥΦΗΣ στο ΡΙΟ αναμφισβήτητα αποτελεί ένα καταλύτη για να δοθούν θετικές και ολοκληρωμένες οικολογικές απαντήσεις, στις προκλήσεις του παρόντος και τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Όμως οι αποφάσεις και οι δεσμεύσεις ήταν και είναι κατώτερες των περιστάσεων και των προβλημάτων.

ΣΤ. Η ΕΥΡΩΠΗ η ΗΠΕΙΡΟΣ ΜΑΣ

Οι τελευταίες επεξεργασίες, οι κατευθύνσεις, οι επιλογές και οι δεσμεύσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν μια νέα φιλοσοφία και μια διαφορετική πνοή.

Τα κείμενα, τα προγράμματα και η πολιτική της ΕΟΚ αποτελούν μια ΤΟΜΗ σε σύγκριση με τις μονοσήμαντες και οικονομο-κεντρικές αναφορές του παρελθόντος για την ανάπτυξη. Αντίστοιχες αλλά και ριζοσπαστικές θέσεις έχει διατυπώσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι δε πολύ προωθημένες οι θέσεις από εκείνες των κρατών μελών.

Πιο συγκεκριμένα όλα αυτά αναφέρονται:

- Στην ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ και το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- Στην ΕΥΡΩΠΗ του 2000 και την ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
- Στο ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ για ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- Στο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ της ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ.

Ζ. Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟ

- Ζ1. Είναι σκόπιμο και αναγκαίο να σκεφτούμε το συναρπαστικό ταξίδι της Ελλάδας και του Ελληνισμού μέσα στο χώρο και τον χρόνο και σε συνδιασμό με τα τεκτονόμενα στον περίγυρό μας. Μέσα στις επόμενες 2-3 10ετίες, οι Έλληνες θα είμαστε και πάλι ένας μαγικός αριθμός, 10 εκατομμύρια ψυχές. Οφείλουμε όμως να σκεφτούμε τη χωροταξική διάταξή τους. Να σκεφτούμε που θα ζουν, πως θα ζουν, τι θα παράγουν και τι θα καταναλώνουν. Ποιο θα είναι το Μοντέλο της κοινωνικής και της οικονομικής μας οργάνωσης. Ποιες θα είναι οι συνθήκες της ζωής μας. Ποιοι θα είναι οι φυσικοί πόροι της ζωής μας και ποια θα είναι η ισορροπία των οικοσυστημάτων μας. Ποιες θα είναι οι σχέσεις και ποια η συνύπαρξη μας με τους γείτονες. Να σκεφτούμε μέσα σε αντίξοες και δύσκολες συνθήκες σε υπαρκτές και κλιμακούμενες απειλές, ποιος θα είναι ο ζωτικός μας χώρος, τα όρια και τα σύνορά μας και ποια η δημιουργική συμβολή μας στο οικουμενικό γίγνεσθαι. Οφείλουμε να σκεφτούμε ποια θα είναι η συνοχή της χώρας μας και της κοινωνίας μας. Ποιες θα είναι οι σχέσεις και οι αντιθέσεις, οι ανισότητες, οι δεσμοί και η αλληλεγγύη ανάμεσα στις 13 περιφέρειες. Ποιοι θα είναι το παραμεθόριο τόξο και ποιος ο πληθυσμός του και οι δραστηριότητές του.
- Ζ2. Εκεί έρεει το πλήρωμα του χρόνου, να αλλάξουμε ριζικά το Μεταπολεμικό Μοντέλο Ανάπτυξης και να υπερβούμε τον ΑΘΗΝΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟ μαζί με τα τραγικά αδιέξοδα και τα σύνδρομά του. Εκεί έρεει η ώρα να ξεκαθαρίσουμε ποια θα είναι η σχέση της ΑΘΗΝΑΣ με τις ΜΙΚΡΕΣ ΑΘΗΝΕΣ (δηλαδή τα κατ'εικόνα και ομοίωση της αστικά κέντρα) και ΓΙΑΤΙ. Ποιες θα είναι οι σχέσεις της ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΘΗΝΑΣ και των ΜΙΚΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ με τον υπόλοιπο χώρο και πληθυσμό της Ελλάδας, δηλαδή τη σχέση της αστικής Αθήνας και Ελλάδας με την "ξεκασμένη" και την "έρημη" Ελλάδα και ΓΙΑΤΙ.
- Ζ3. Για όλα αυτά άλλα και για χιλιάδες άλλα ΤΙ, ΓΙΑΤΙ, ΠΩΣ, ΠΟΤΕ και ΠΟΙΟΙ έχουμε χρέος να αρχίσουμε να στοχεύουμε και να φροντίσουμε από τώρα τα πολλαπλά ισοζύγια της Ελλάδας και του ελληνισμού. Βεβαίως να φροντίσουμε τα μεγέθη και τα ισοζύγια της οικονομίας, αλλά να μην προσκολληθούμε μόνο σε αυτά αγνοώντας και καταστρέφοντας τα άλλα, επειδή βλέπουμε μόνο το Δέντρο και χάνουμε τα Δάση. Όμως οι στόχοι και το περιεχόμενο της ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ δεν αρχίζουν και δεν τελειώνουν, δεν εξαντλούνται μόνο στα Οικονομικά μεγέθη. Ας ανακαλύψουμε και ας μην ξεχνάμε ποτέ την κρίσιμη Εννοια, τη σχέση και την αλληλεγγύη των ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΙΣΟΖΥΓΙΩΝ. Στο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ, στο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ, το ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ, το ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ, το ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ και το ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ μας έχουμε τρομακτικά ελλείματα. Όλα αυτά εκπέμπουν SOS. Αν σήμερα δεν ακούμε τίποτα είναι βέβαιο ότι το μέλλον μας επιφυλάσσει οδυνηρές εκπληξεις. Ας αμφισβητήσουμε την κατεστημένη και κοντόφρη σκέψη και ας απορρίψουμε τις σχηματικές παραδοσιακές αναλύσεις. Ας θυμηθούμε ότι και στην Ελλάδα αλλά και παντού στον κόσμο

πέρα από την οικονομική και τη γεωπολιτική τάξη των πραγμάτων υπάρχει και η "ΓΕΩΦΥΣΙΚΗ", η "ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ", και "ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ" τάξη πραγμάτων με μέτρο των πάντων τη Φύση και τον Άνθρωπο.

Ας μη λησμονούμε ποτέ ότι ακόμα και στα πλαίσια του ευρωπαϊκού καταμερισμού και σχεδιασμού αναγνωρίζονται οι "περιοχές του ήλιου", η "ανάπτυξη του ήλιου", οι "περιοχές της ιστορίας και του πολιτισμού".

Η ΕΛΛΑΔΑ είναι γεωγραφικά, κλιματολογικά και πολιτισμικά η πιο προνομιακή χώρα της Ευρώπης.

Πρέπει να εξαντλήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και να αποκομόσει όλα τα οφέλη από το Νέο Ευρωπαϊκό καταμερισμό και από αυτή τη νευραλγική θέση της στη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια. Αυτό όμως προϋποθέτει επιλογές, σχέδια και ιεραρχήσεις με άλλους προσανατολισμούς και συμβατά πρότυπα ανάπτυξης.

Έχει έρθει η στιγμή να φανταστούμε και να σχεδιάσουμε την πορεία της Ελλάδας με τις εξής θεωρήσεις και συσχετίσεις:

- α: Χώρος-Χρόνος-Ελληνισμός-Πολιτισμός
- β: Φύση - Ζωή - Άνθρωπος- Κοινωνία - Ανάπτυξη

Σίγουρα το ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ έχει εκπνέψει. Έχει πεθάνει αλλά έχει αφήσει μια βαρειά κληρονομιά και ιδιότυπη συνενοχή στην ελληνική κοινωνία. Γι' αυτό ίσως βολεύει πολλούς να μένει αυτό το μοντέλλο άταφο. Όμως αν εμείς δεν θάψουμε, αν δεν αρνηθούμε τις σκέψεις, την αισθητική, τα πρότυπα, τα συμφέροντα και τους φορείς που ταυτίστηκαν με αυτό το μοντέλο, υπάρχει κίνδυνος να βρυκολακιάσει.

24. Σίγουρα μέσα σε όλους μας έχουν φωλιάσει και υπάρχουν πολλές διαφορετικές "ΕΛΛΑΔΕΣ" και πολλές διαφορετικές "ΑΘΗΝΕΣ". Αυτές θα μπορούσαν να υπάρξουν και σίγουρα θα μπορούν να γίνουν αλλά δεν τους δόθηκε "χώρος και χρόνος". Δεν τους δόθηκαν "Δυνατότητες και μέσα". Αυτές οι φανταστικές χώρες και πόλεις είναι αυτές που μπορούν μέσα από πολύμοχθες προσπάθειες και αγώνες, μέσα από σχέδια και αλλαγές να δίνουν μορφή και υπόστασή στις επιθυμίες και τις απαιτήσεις μας. Αυτές τις "Αόρατες Ελλάδες" αυτές τις "Αόρατες Πόλεις" φάχνουμε και θέλλουμε να τις φέρουμε στο προσκήνιο. Πρέπει όμως να βρούμε τη δύναμη, τη θέληση και το σχέδιο. Όμως για να γίνουν αυτά τα όνειρα πραγματικότητα προβάλλει ως προ-απαιτούμενο η Ανατροπή του Μεταπολεμικού Μοντέλου ανάπτυξης. Αυτή η "καταστροφική πράξη" είναι μια πράξη απολύτως απαραίτητη και λυτρωτική γιατί μόνο έτσι μπορούμε να δούμε διαφορετικά τα πάντα και την Ελλάδα και τον κόσμο και τους εαυτούς μας.

Η. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ. ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η1. Στην Ελλάδα η μέχρι τώρα αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν τα θέματα ποιότητας ζωής και ιδιαίτερα το πλαίσιο "περιβάλλον - οικολογία -ανάπτυξη" σε συνδυασμό με την Άνθρωπο-γεωγραφία" και το δομημένο περιβάλλον δεν αντανακλά σε καμία περίπτωση την τεράστια σημασία και την κρισιμότητα του θέματος. Το οικολογικό πρόβλημα, η ποιότητα ζωής, το περιβάλλον, τη Δημογραφική πυραμίδα και τη διάταξη του πληθυσμού στο χώρο θα αποτελέσουν στο άμεσο μέλλον τα κύρια Εθνικά κοινωνικά και περιφερειακά προβλήματα.

Αναλυτικά οι στόχοι μας και οι κατευθυντήριες επιλογές, οι προτάσεις και οι παρεμβάσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για την προστασία του περιβάλλοντος την οικολογική ισορροπία και την ποιότητα ζωής, περιλαμβάνουν:

- I. Τη σύζευξη της οικονομίας με το περιβάλλον της οικολογίας με την ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.
- II. Την εφαρμογή του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού για την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.
- III. Τη διατήρηση και ανανέωση της ισορροπίας, της αρμονίας και της ποικιλότητας της Ελληνικής φύσης.
- IV. Τη μάχη κατά της ρύπανσης και την βελτίωση του περιβάλλοντος ζωής και εργασίας
- V. Την ανάπτυξη περιβαλλοντικής παιδείας-ενημέρωσης.
- VI. Την ενίσχυση των Διεθνών Συνεργασιών και την επικύρωση Διεθνών Συμβάσεων.
- VII. Τη συνεργασία με τα Κινήματα Οικολογίας, Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.

Θ. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η βασική μας παρέμβαση για την προστασία του περιβάλλοντος, γίνεται μέσα από τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης η οποία επανακαθορίζεται με βάση περιβαλλοντικά πρότυπα ώστε:

1. Να εξυπηρετεί πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων, των πολιτών, μιας πόλης, μιας περιφέρειας.
2. Να χρησιμοποιεί, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και ήπιες τεχνολογίες.
3. Να μην διαταρράξει την ισορροπία των οικοσυστημάτων της χώρας.
4. Να εσωματώνεται στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και περιβαλλοντικών Όρων ως κυρίαρχες συστατώσεις οι βασικές αρχές της ΑΕΙΦΟΡΑΣ σε όλα τα τομεακά προγράμματα με έμφαση τη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία, τις Μεταφορές και τις

Συγκοινωνίες, την Ενέργεια και τα Δημόσια Έργα και την Ναυτιλία, την Γεωργία, την Αλιεία.

5. Να βασίζεται στους θεσμούς της αποκέντρωσης, του δημοκρατικού προγραμματισμού και του κοινωνικού ελέγχου.
6. Να διατηρεί και να σέβεται την πολιτισμική κληρονομιά, να κατοχυρώνει την πολιτιστική ταυτότητα και να αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητές της.
7. Να εφαρμόζεται η αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει". Να εφαρμόζεται πολιτική επιβολής κυρώσεων για παρεμβάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας του περιβάλλοντος, ώστε η λήψη μέτρων να είναι πλέον συμφέρουσα από τις επιπτώσεις των κυρώσεων.
8. Να στηρίζεται σε περιβαλλοντικές Έρευνες και σε Διεπιστημονικές θεωρήσεις των θεμάτων.
9. Να κατοχυρώνει το οικολογικό σήμα σε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον.

Ι. ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Το κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος, όπως αυτό αποτυπώνεται σε πολυάριθμες κοινοτικές πράξεις, την Ε.Ε.Π του 1986 και, πρόσφατα, στην Συνθήκη του Μάαστριχτ, διακρίνεται συχνά για τις συντηρητικές επιλογές του και την έλλειψη συστηματικής συνοχής. Επίσης παρουσιάζει σημαντικά κενά σε πολλές περιοχές της καθημερινής μας ζωής. Ενόψει αυτών πρέπει αφενός να υποβληθεί σε ευρεία ανασκόπηση και αφετέρου να καταλάβει νέες περιοχές.

Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει, συγκεκριμένα, να διέπεται από τις αρχές και τις επιλογές που διασφαλίζουν το προβάδισμα στην προστασία και την ποιότητα του περιβάλλοντος και όχι στην άκριτη οικονομική ανάπτυξη. Εξάλλου, η φιλοσοφία του επιβάλλει να ενστερνιστεί τις αρχές του χάρτη της γης που έγινε αποδεκτός περίπου στη Διάσκεψη του Ρίο (Ατζέντα 21) με σταθερό πάντοτε γνώμονα τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων. Προφανής είναι, τέλος, η ανάγκη αναβάθμισης της αρχής της πρόληψης, και της αντιμετώπισης του κινδύνου συρρίκνωσης της κοινοτικής πολιτικής περιβάλλοντος με την επίκληση της αρχής της επικουρικότητας.

2. Το Ελληνικό Σύνταγμα παρέχει όλες τις προϋποθέσεις για την απρόσκοπτη προσαρμογή του Ελληνικού προς το Κοινοτικό Δίκαιο Περιβάλλοντος. Κατά τη σχετική διεργασία παρατηρούνται ωστόσο πολλές δυσλειτουργίες που συνθέτουν το πρόβλημα προσαρμογής του ελληνικού προς το κοινοτικό δίκαιο. Οι σημαντικότερες είναι η καθυστέρηση της έκδοσης των αναγκαίων κανονιστικών πράξεων, η ελλιπής και χωλή προσαρμογή πράξεων που θα συνέβαλλαν στην ανάπτυξη των αποτελεσμάτων και την εκπλήρωση του σκοπού των κοινοτικών περιβαλλοντικών πράξεων.

Η ελληνική πολιτεία πρέπει λοιπόν να επιδείξει μεγαλύτερη σοβαρότητα και συνέπεια στην αναγκαία προσαρμογή και να παραγκωνίσει τις δυσλειτουργίες που αναφέρθηκαν. Όλες οι σημαντικές πράξεις προσαρμογής πρέπει να επενδύονται σε διατάγματα – και όχι σε απλές κανονιστικές πράξεις – και να καταβάλλεται μέριμνα για την ποιότητα των θεσπιζομένων

κανόνων. Δεν επιτρέπεται να παραγνωρίζεται ότι ο σκοπός της προσαρμογής είναι αποκλειστικά να διευκολύνει και να καταστήσει δυνατή την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος στη χώρα μας.

3. Εάν τα προβλήματα που συναντούμε στην προσαρμογή με την έκδοση των σχετικών κανονιστικών πράξεων προλαμβάνουν σημαντική έκταση, τα προβλήματα εφαρμογής τους στην πράξη προλαμβάνουν εκρηκτικές διαστάσεις. Το ζήτημα έχει υπαρκτή σημασία, δεδομένου ότι η αξία των κανόνων δοκιμάζεται τελικά στην πράξη. Επιτακτική προβάλλει εδώ η ανάγκη ορθολογικής οργάνωσης των διοικητικών αρχών και διαδικασιών που θα επιτρέψουν την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος και τη λήψη των πρόσφορων μέτρων για την υπέρβαση των σημερινών αδιεξόδων.

4. Εντυπωσιακή είναι η περιωρισποίηση της Βουλής κατά τη συζήτηση περιβαλλοντικών ζητημάτων. Μόνο στα πλαίσια του κοινοβουλευτικού ελέγχου, σπάνια και κατά τρόπο εντελώς συμβατικό έχουν συζητηθεί παρεμπιπτόντως ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος με κοινοτικές προεκτάσεις.

Αντίθετα, κατά τη νομοθετική παραγωγή και τη διεξαγωγή γενικών πολιτικών συζητήσεων λείπει κάθε αναφορά σε ανάλογα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η συμβολή της Βουλής λοιπόν στην προστασία του περιβάλλοντος, με κοινοτική αναφορά είναι μηδενική.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προστασία του περιβάλλοντος σε όλες τις προεκτάσεις του και τις κοινοτικές πρέπει να φθάσει στο επίκεντρο της προσοχής της λαϊκής αντιπροσωπίας. Ειδικότερα, πρέπει να διευρυνθεί και να εκλογικευτεί ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, κατά την επεξεργασία και συζήτηση των νόμων επιβάλλεται να συνεκτιμάται το κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος και να αρχίσει έστω δειλά, η προβολή του σε γενικές πολιτικές συζητήσεις.

5. Η προσφυγή στα δικαστήρια αποτελεί σαφώς το έσχατο μέσο του πολίτη και της κοινωνίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Η νομολογία μας, ιδίως του συμβουλίου της επικρατείας, έχει να επιδείξει σημαντικά δείγματα γραφής. Ο έλεγχος που ασκεί το δικαστήριο εντατικοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια και διευρύνθηκε με τη διεισδυτικότερη επεξεργασία διαταγμάτων. Ωστόσο οι περιπτώσεις προσφυγής στα πολιτικά δικαστήρια είναι ακόμη παρά τις δυνατότητες που προσφέρονται εξαιρετικά περιορισμένες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι επιβάλλεται να ενισχυθεί η προοπτική προσφυγής των πολιτών και των οργανώσεών τους στα δικαστήρια, αφού επισημανθούν φυσικά οι δυνατότητες προστασίας που παρέχουν. Επίσης πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για να διευρυνθεί η δυνατότητα προσφυγής των περιβαλλοντικών οργανώσεων και στα πολιτικά δικαστήρια. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων επιβάλλεται, τέλος, να γίνονται σεβαστές από την διοίκηση. Η πολιτεία πρέπει να παύσει πια να ανασητεί τρόπους περιγραφής τους. Πρέπει ακόμη να αποφευχούν παρεμβάσεις που θέτουν σε αμφισβήτηση τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξαρτησία των δικαστηρίων. Το πρόσφατο

παράδειγμα της ανακατανομής των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι αποκαλυπτικό.

6. Την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντας καλούνται να ελέγξουν εκτός από τα εθνικά και τα κοινοτικά όργανα. Βασικό ρόλο διαδραματίζουν η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η διαμεσολάβηση των οποίων συνέβαλε σε αρκετές περιπτώσεις στην εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντας. Ανάλογα ζητήματα μπορούν να τεθούν και στην κρίση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, όπως έγινε π.χ. στην υπόθεση του χειμάρου Κουρουπητού στην Κρήτη. Οι δυνατότητες που παρέχει η κοινοτική έννομη τάξη είναι ασφαλώς χρήσιμο να αξιοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό και με πιο συστηματικό τρόπο. Η αξιοποίηση τους βελτιώνει τον αγώνα για την προστασία του περιβάλλοντος.

7. Κοινό τόπο αποτελεί το γεγονός ότι στη χώρα μας δεν αποκτήσαμε ποτέ στην πραγματικότητα πολιτική περιβάλλοντος. Οι προσπάθειες που έγιναν έως τώρα ήταν συνήθως αποσπασματικές, ανοργάνωτες, χωρίς φιλοσοφία και αρχές. Με δύο λόγια, χωρίς τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την κατάσχεση, οργάνωση και εφαρμογή μιας πολιτικής που θα μπορούσε να προστατεύσει το περιβάλλον μας και να μην το παραδώσει βορά στην άκριτη "οικονομική ανάπτυξη". Επιτακτικό είναι λοιπόν το αίτημα της πολιτικής και θεσμικής επεξεργασίας μιας εθνικής και περιφερειακής πολιτικής περιβάλλοντος καθώς επίσης και της δημιουργίας μιας πρόσφορης διοικητικής υποδομής με γνώμονα την αποκέντρωση.

8. Η προσπάθεια διακλαδικής προσέγγισης της προστασίας του περιβάλλοντος ανοίγει ασφαλώς νέους ορίζοντες στον επιστημονικό διάλογο, διευρύνει δε τις δυνατότητες συμβολής της επιστήμης στη βιώσιμη διαχείριση των πόρων και την βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Εξάλλου, ανάλογες προσεγγίσεις φέρουν τους εκπροσώπους περισσότερων επιστημονικών κλάδων πιο κοντά και ενισχύουν τις απαραίτητες συγκλίσεις για την επεξεργασία και την διαμόρφωση μιας συνολικής και αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής. Πρέπει ακόμη να υπογραμμιστεί ότι ανάλογες προσεγγίσεις γεφυρώνουν το χάσμα που διαπιστώνεται συχνά μεταξύ της επιστήμης και των κοινωνικών δυνάμεων που αγωνίζονται για την προστασία του περιβάλλοντος.

9. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη ολοκληρωμένης και υπεύθυνης πληροφόρησης του πολίτη και της κοινωνίας σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Όσο περισσότερο ενημερωμένος είναι ο πολίτης, τόσο μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση αποκτά σχετικά. Καθοριστική εν προκειμένω είναι και η σημασία του δικαιώματος πρόσβασης του πολίτη στη διοίκηση και στην ακριβή γνώση όλων των στοιχείων που συνθέτουν τις βασικές παραμέτρους μιας περιβαλλοντικής υπόθεσης. Προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να γίνουν επίμονες προσπάθειες με μεθοδικό και συστηματικό τρόπο.

Κ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η Κατάσταση του Περιβάλλοντος: Πρόσδος και Προοπτικές.

Για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της τελευταίας δεκαετίας της χιλιετιρίδας και να επιτύχει η μετάβαση προς την αειφόρο ανάπτυξη είναι απαραίτητο να εστιασθούν οι προσπάθειες στους φορείς και τις δραστηριότητες που καταστρέφουν το περιβάλλον και εξαντλούν την βάση των φυσικών πόρων, παρά να αναμένεται να εμφανιστούν πρώτα τα προβλήματα, όπως υπήρχε τάση να γίνεται παλαιότερα.

Επομένως οποιαδήποτε πολιτική ή στρατηγική για το μέλλον δεν είναι δυνατόν να διατυπωθεί χωρίς να έχουν αναλυθεί η παρούσα κατάσταση καθώς και αυτά που έχουν συμβεί στο παρελθόν. Τα παρακάτω αποτελούν τα κύρια σημερινά περιβαλλοντικά προβλήματα η ανάλυση των οποίων θα οδηγήσει σε συμπεράσματα που θα αποτελέσουν τον κύριο άξονα για μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική προσέγγιση.

- Ατμοσφαιρική Ρύπανση
- Υδατική ρύπανση
- Υποβάθμιση εδαφών (ερημοποίηση και διάβρωση).
- Διατήρηση της φύσης
- Αστική ανάπτυξη
- Διαχείριση αποβλήτων
- Ενέργεια
- Μεταφορές
- Γεωργία
- Απόβλητα
- Τουρισμός

Διάφορα μέτρα έχουν ήδη ληφθεί που επέτρεψαν ενδεχομένως να επιτευχθούν ορισμένες βελτιώσεις στο περιβάλλον. Επιπλέον, για πολλές από τις ενέργειες αυτές θα απαιτηθεί κάποιος χρόνος πριν γίνουν αισθητά τα πλήρη αποτελέσματά τους στη γενική κατάσταση του περιβάλλοντος.

Ωστόσο, είτε γιατί ο χρόνος δεν ήταν αρκετός ώστε να διαφανούν τα αποτελέσματα των ενεργειών αυτών, είτε γιατί δεν έγιναν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με σαφείς προδιαγεγραμμένους στόχους, είτε γιατί έγιναν πρόχειρα και αποσπασματικά, είτε γιατί δεν τηρήθηκαν οι νομοθετικές διατάξεις που αφορούν στο περιβάλλον, είτε τέλος γιατί δεν συμπληρώθηκαν από νέες απαραίτητες θεσμικές και νομοθετικές ρυθμίσεις που να εκπληρών τις σύγχρονες απαιτήσεις, πολλά από τα υπάρχοντα μέσα δεν επαρκούν ώστε να αντιμετωπισθούν ικανοποιητικά τα

σημερινά επίπεδα υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Εκτός αυτού, τα περισσότερα από τα μέσα αυτά δεν είχαν σχεδιαστεί για να αντιμετωπισθεί η πρόσθετη επιβάρυνση που αναμένεται να προκύψει από την αύξηση των οικονομικών δραστηριοτήτων (ύστερα ιδιαίτερα από την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς) και την αντίστοιχη αύξηση της ζήτησης στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών και τους άλλους τομείς καθώς και ύστερα από τις αλλαγές που συμβαίνουν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Συμπερασματικά θα μπορούσε κανείς να ορίσει σαν επιπλέον προβλήματα τα οποία μεγιστοποιήσαν το φάσμα μεταξύ της σωστής ανάπτυξης και της διατήρησης της περιβαλλοντικής ισορροπίας τα παρακάτω:

- έλλειψη συνολικής συνέπειας στο σχεδιασμό μιας εθνικής πολιτικής, ή η αιφνίδια μεταβολή στόχων και εν μέρει στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αναπτύχθηκε αποσπασματικά.
- στενή επιλογή μέσων
- μη τήρηση της ομοφωνίας μεταξύ όλων των φορέων
- μη ολοκληρωμένη μεταφορά της κοινοτικής νομοθεσίας σε εθνική με αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων ερμηνείας και πρακτικής εφαρμογής
- διοικητική ανεπάρκεια σε όλα τα επίπεδα, από τις εθνικές έως τις τοπικές αρχές και δυσκολία συντονισμού.

Είναι επομένως σημαντικό να αναπτυχθούν τα διδάγματα από αυτές τις εμπειρίες του παρελθόντος και να γίνουν τα κατάλληλα βήματα ώστε να βελτιωθεί αυτός ο ειδικός τομέας της πολιτικής. Στις μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες συγκαταλέγονται:

- η καλύτερη προετοιμασία μέτρων για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, όπως η βελτίωση ρυθμίσεων για το διάλογο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό,
- η δημιουργία μιας εθνικής στρατηγικής περιβάλλοντος που θα λαμβάνει υπόψη της όλες τις πτυχές της αναπτυξιακής κυρίως πολιτικής σε συνδιασμό με όλες τις άλλες εξαρτώμενες επί μέρους πολιτικές,
- η αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση των συμπληρωματικών μέτρων, τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εφαρμογής,
- η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την κοινοτική και ο αυστηρότερος έλεγχος της τήρησής τους.

1. Υδατικό Περιβάλλον

1.1 Μελέτες διαχείρισης υδατικών πόρων:

- Ορεολογική διαχείριση του συστήματος "υδατικός πόρος - χρήση του"

1.2 Παρακολούθηση της ποιότητας των υγρών αποβλήτων στις πηγές της ρύπανσης:

- Πρόληψη της ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων νερών με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη της ρύπανσης στις πηγές της
- Επιβολή μέτρων στις πηγές ρύπανσης

1.3 Ελέγχος της θαλάσσιας ρύπανσης:

- Προστασία και αντιμετώπιση από τη θαλάσσια ρύπανση

1.4 Εθνικό δίκτυο παρακολούθησης των υπόγειων νερών της χώρας:

- Η προστασία και διατήρηση των υπόγειων υδάτων και η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων

1.5 Αποκατάσταση ευαίσθητων περιοχών της χώρας:

- Επαναφορά των φυσικών επιφανειακών υδάτων σε οικολογικά καλή κατάσταση

1.6 Καθαρισμός παράκτιων ζωνών - Προστασία ακτών

- Καθαρισμός παράκτιων ακτών που προσελκύουν ικανό αριθμό λουομένων (τουριστών και μη) και συνεκόλουσα μείωση της ρύπανσης των νερών κολύμβησης

1.7 Διαχείριση δικτύων ύδρευσης. Μείωση διαρροών, ποιότητων παρακολούθησης (και ανακρίνιση με νέες τεχνολογίες)

- Ελαχιστοποίηση των διαρροών που παρατηρούνται στα δίκτυα και άρα εξοικονόμηση υδατικών πόρων για άλλες ωφέλιμες χρήσεις. Μείωση της καταναλισκόμενης ενέργειας. Έλεγχος της ποιότητας του νερού στα εσωτερικά δίκτυα και καλύτερη εξυπηρέτηση των καταναλωτών. Η μείωση των διαρροών πρέπει από 40-45% που είναι σήμερα να μειωθεί στο 20%

1.8 Παρακολούθηση των νιτρικών ιόντων στα υπόγεια και επιφανειακά νερά:

- Μείωση της ρύπανσης και πρόληψη της περαιτέρω ρύπανσης των υδάτων (υπόγειων και γλυκών επιφανειακών) που προκαλείται έμμεσα ή άμεσα από νιτρικά ιόντα γεωργικής προέλευσης

(αζωτούχα λιπάσματα, ζωικά λύματα)

1.9 Εγκατάσταση μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων και δικτύου αποχετεύσεων

- Προστασία του υδατικού περιβάλλοντος (και ιδιαίτερα των ευαίσθητων ζωνών) από τις αρνητικές επιπτώσεις των ανεπαρκώς επεξεργασμένων αστικών λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων

1.10 Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου

- Εμμεσα, προστασία του υδατικού περιβάλλοντος και ειδικότερα των υπογείων υδάτων από τις αρνητικές επιπτώσεις των αστικών λυμάτων

1.11 Κέντρα στήριξης και εξυπηρέτησης λειτουργίας συστημάτων επεξεργασίας αποβλήτων δημόσιων και ιδιωτικών έργων (ιδιωτικά έργα)

- Καλή λειτουργία των συστημάτων επεξεργασίας αποβλήτων δημοσίων και ιδιωτικών έργων που συνεπάγεται προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τις αρνητικές επιπτώσεις των ανεπαρκώς επεξεργασμένων αποβλήτων

1.12 Ανακύκλωση υγρών αποβλήτων

- Περιορισμός των αποβλήτων

2. ΣΤΕΡΕΑ ΚΑΙ ΤΟΞΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

2.1 Θεσμοί - Νομοθεσία - Διοίκηση

- Η ενίσχυση των δυνατοτήτων για ουσιαστική παρέμβαση των φορέων δημόσιου χαρακτήρα που εμπλέκονται με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων

2.2 Εθνικός και περιφερειακός σχεδιασμός

- Η διαμόρφωση εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων περιλαμβανομένης και μίας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής για την ανακύκλωση των απορριμμάτων, ως απαραίτητων εργαλείων άσκησης πολιτικής στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων από τους αρμόδιους φορείς

2.3 Αποκομιδή αποβλήτων (προσωρινή αποθήκευση – συλλογή – μεταφορά)

- Η βελτιστοποίηση των στερεών αποβλήτων με ειδικότερους στόχους:
 - α. την καλύτερη οικονομική της απόδοση
 - β. την βελτίωση των όρων υγιεινής και ασφάλειας εργασίας
 - γ. την προστασία της δημόσιας υγείας
 - δ. την προστασία του περιβάλλοντος, όπου περιλαμβάνεται και η αποτροπή της αισθητικής του υποβάθμισης

2.4 Μεταφόρτωση στερεών αποβλήτων

- Ημεγαλύτερη αξιοποίηση του εξοπλισμού συλλογής των απορριμμάτων, η μείωση του μεταφορικού έργου και ο περιορισμός του κυκλοφοριακού φόρτου προς τις εγκαταστάσεις διάθεσης

2.5 Επανένταξη των ακατάλληλων χώρων απόθεσης απορριμμάτων

- Η μερική αποκατάσταση των ανεξέλεγκτων ή ημieleγχόμενων χωματερών που καταργούνται και η δημιουργία προϋποθέσεων για σταδιακή φυσική επανένταξη τους στον περιβάλλοντα χώρο, με παράλληλη ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων τους στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία

2.6 Οργάνωση των υπάρχοντων κατάλληλων χώρων ταφής απορριμμάτων

- Η διαμόρφωση όρων εύρυθμης και περιβαλλοντικά αποδεκτής λειτουργίας εκείνων των χώρων εναπόθεσης που θα κριθούν ότι μπορούν από την άποψη καταλληλότητας θέσης να συνεχίσουν τη λειτουργία τους

2.7 Κατασκευή νέων χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ)

- Η κατασκευή χώρων τελικής διάθεσης απορριμμάτων σε κατάλληλες θέσεις, με ολοκληρωμένη υποδοχή, σωστή λειτουργία και αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου, που θα εξασφαλίζουν την κοινωνική αποδοχή και θα επιτρέψουν την εξάλειψη των ανεξέλεγκτων ή ημieleγχόμενων χωματερών

2.8 Αποκατάσταση των κορεσμένων και προς κορεσμό χώρων εναπόθεσης απορριμμάτων

- Η πλήρης επανένταξη στο περιβάλλον των κορεσμένων ή προς άμεσο κορεσμό χώρων εναπόθεσης απορριμμάτων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος λόγω μεγέθους ή γειτνίασης με ειδικές χρήσεις (π.χ. οικιστικά κέντρα, περιοχές υψηλής προστασίας)

2.9 Διαλογή στην πηγή

- Η μείωση του όγκου των απορριμμάτων, η προστασία των φυσικών πόρων, ο περιορισμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων, η περιβαλλοντική

ευαισθητοποίηση των πολιτών.

2.10 Μηχανική διαλογή - βιοσταθεροποίηση

- Η μείωση του όγκου των απορριμάτων προς τελική διάθεση και της επικινδυνότητάς τους, η προστασία των φυσικών πόρων με την προσφορά εναλλακτικών πρώτων υλών και πηγών ενέργειας, η μείωση της χρήσης χημικών λιπασμάτων

2.11 Καύση απορριμάτων

- Η ελαχιστοποίηση του όγκου των απορριμάτων προς τελική διάθεση και η ασφαλής διάθεση ειδικών απορριμάτων (π.χ. παθογόνα νοσοκομειακά)

2.12 Θεσμοί - Νομοθεσία - Διοίκηση

- Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών φορέων ελέγχου, παρακολούθησης για τη συλλογή - μεταφορά και διάθεση των τοξικών αποβλήτων

2.13 Στατιστικά στοιχεία - προσωρινή αποθήκευση - συλλογή - μεταφορά των τοξικών αποβλήτων

- Συγκέντρωση επαρκών στοιχείων για τις ποσότητες και ποιότητα των τοξικών αποβλήτων σε επίπεδο χώρας
- Στα συστήματα προσωρινής αποθήκευσης
- Στη συλλογή - μεταφορά τοξικών αποβλήτων

2.14 Εξυγείανση χώρων ανεξέλεγκτης απόρριψης αποβλήτων

- Εξυγείανση και αποκατάσταση χώρων ανεξέλεγκτης απόρριψης τοξικών αποβλήτων

2.15 Κατασκευή μονάδων επεξεργασίας - διάθεσης των τοξικών αποβλήτων

- Δημιουργία μονάδων καύσης και τελικής διάθεσης τοξικών αποβλήτων

3. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1 "Τρόπεζα δεδομένων πηγών"

- Υποδομή για σχεδίαση και επιβολή των μέτρων αντιρρύπανσης

3.2 "Εξωτερική Μονάδα Ελέγχου Εκπομπών"

- Αστυνόμευση διατάξεων και εξακρίβωση δεδομένων

3.3 "Κέντρα Πληροφοριών Περιβάλλοντος"

- Λειτουργία κέντρου πληροφόρησης του κοινού σε θέματα περιβάλλοντος

3.4 "Διασυνοριακές Επιδράσεις"

- Εκτιμήσεις διασυνοριακών μεταφορών

3.5 "Πρότυπα Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων".

- Ανάπτυξη (βιομηχανική κυρίως) με σεβασμό στο περιβάλλον.

3.6 "Ανάπτυξη τεχνολογιών αντιρρύπανσης"

- Βιομηχανίες και εταιρείες μελετών υψηλής τεχνολογίας

3.7 "Μείωση ρύπων στην παραγωγή αλουμίνας"

- Εργοστάσια Αλουμίνας κυρίως Αλουμίνιο Ελλάδος

3.8 "Φίλτρα σε Χαλυβουργίες"

- Εγκαταστάσεις χαλυβουργιών

3.9 "Βελτίωση Περιτοχής Ελαιώνα"

- Περιτοχή Ελαιώνα Αθηνών

3.10 "Εκπομπές Βιομηχανίας τροφίμων"

- Βιομηχανία Τροφίμων και ειδικά μύλων άλεσης

3.11 "Εγκατάσταση Μηχανολογικού Εξοπλισμού Αντιρρύπανσης"

- Βιομηχανικές μονάδες με έμφαση σε υαλουργεία, βιομηχανία παραγωγών πετρελαίου, λιπάσματα, χημικά, επιμεταλλωτήρια.

3.12 "Βελτίωση καύσης Τσιμεντοβιομηχανιών"

- Τσιμεντοβιομηχανίες TITAN, ΑΓΕΤ, Χάλυψ κλπ.

3.13 "Φίλτρα ΑΗΣ ΔΕΗ".

- Λιγνιτικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρισμού ΔΕΗ.

3.14 "Αποθείωση ΑΗΣ ΔΕΗ"

- Αποθείωση αποερίων.

3.15 "Απονίτρωση ΑΗΣ Κερατσινίου"

- ΑΗΣ Κερατσινίου

3.16 "Αντικατάσταση καυστήρων"

- Τα συστήματα θέρμανσεως των κτιρίων

3.17 "Μετρήσεις Θερμικής Μόνωσης"

- Ελάττωση καυσίμων για θέρμανση κτιρίων από την βελτίωση της ποιότητας κατασκευής και ειδικά έτοιμων δομικών στοιχείων

3.18 "Εισαγωγή Υδροχρωμάτων".

- Αντικατάσταση ελαιοχρωμάτων οικοδομών

3.19 "Εργαστήριο Έρευνας Χρωμάτων".

- Δημιουργία κλαδικού μη κρατικού κέντρου έρευνας και τυποποίησης χρωμάτων.

3.20 "Καύση βιομάζας"

- Μικρές εστίες καύσης βιομάζας (τζάκια, σόμπες)

3.21 "Βελτίωση καυσίμου diesel"

- Διυλιστήρια

3.22 "Βελτίωση στόλου TAXI"

- Ταξί Αθηνών, Θεσσαλονίκης.

3.23 Βελτίωση Αστικών Συγκοινωνιών"Ε

- Στόλοι λεωφορείων Αθήνας και άλλων αστικών κέντρων

3.24 "Χώροι Στάθμευσης"

- Βελτίωση της κυκλοφορίας οχημάτων στα αστικά κέντρα

3.25 "Αποκατάσταση Ορυχείων Λιγνίτη".

- Επιφανειακοί χώροι εξόρυξης λιγνίτη στην Πτολεμαΐδα, Μεγαλόπολη, Φλώρινα.

3.26 "Μείωση Σκόνης"

- Μεταφορικά μέσα και χώροι φόρτωσης / εκφόρτωσης λιγνίτη, τσιμέντου, σιμιγδάλου κλπ.

3.27 "Βελτίωση Ψεκασμών"

- Γεωργικοί συνεταιρισμοί, μεγάλες γεωργικές μονάδες.

3.28 "Εκμετάλλευση Βιομάζας"

- Ενίσχυση αξιοποίησης βιομάζας σαν αντικατάστατο πετρελαίου.

3.29 "Παρακράτηση ανασυμιάσεων κατά τον Ανεφοδιασμό"

- Πρατήρια βενζίνης

3.30 "Εκλύσεις Βαφείων - Καθαριστηρίων"

- Εγκαταστάσεις βαφείων / καθαριστηρίων για τον έλεγχο εκπομπών διαλυτικών

3.31 "Περιφερειακά Κέντρα Ελέγχου Περιβάλλοντος και Συνθηκών Εργασίας"

- Το εργασιακό περιβάλλον παραμένει βεβαρυμένο στην Ελλάδα και χρειάζεται επιτήρηση και συχνή επέμβαση.

3.32 "Βελτίωση Ατμόσφαιρας Μουσείων".

- 15 Μουσεία στην Ελλάδα σε πόλεις με βεβαρυμένη ατμόσφαιρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο).

3.33 "Βελτίωση Περιβάλλοντος Νοσοκομείων".

- Νοσοκομεία

3.34 "Βελτίωση Εργασιακού Περιβάλλοντος"

- Βιομηχανίες / Βιοτεχνίες.

4. ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.1 Χάρτης κυκλοφοριακού θορύβου Λεκανοπεδίου Αττικής - κοινωνική έρευνα θορύβου

- Ολοκλήρωση της χαρτογράφησης του κυκλοφοριακού θορύβου με επικαιροποίηση του χάρτη θορύβου Αθήνας του 1987 και διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας αστικού θορύβου για την επίτευξη του προσδιορισμού της αντίδρασης του πληθυσμού στον θόρυβο και καθορισμό εθνικού δείκτη και ορίων αστικού θορύβου

4.2 Επεμβάσεις ηχοπροστασίας σε επίπεδο μικροκλίμακας (μεγάλα στικά κέντρα)

- Επεμβάσεις ηχοπροστασίας σε τοπικό επίπεδο και για σχετικά

περιορισμένης κλίμακας έργα για βελτίωση του ακουστικού περιβάλλοντος σε περιορισμένο πλήθος περιοχών ή/και κτίρια

4.3 Αντιθορυβικός σχεδιασμός και προστασία νησιωτικών τουριστικών περιοχών

- Βελτίωση του ακουστικού περιβάλλοντος νησιωτικών τουριστικών τόσo για τον ελληνικό όσο και αλλοδαπό πληθυσμό ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες

4.4 Εποπτεία και έλεγχος ποιότητας περιβάλλοντος - θόρυβος

- Τήρηση των περιβαλλοντικών όρων που προκύπτουν τόσο από τα αποτελέσματα των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων συγκοινωνιακών έργων όσο και από την νομοθεσία που ισχύει αλλά και που προβλέπεται
- Έλεγχος (δυνατότητα ελέγχου) από πλευράς πολιτείας

4.5 Μελέτη - κατασκευή αντιθορυβικών πετασμάτων στους νέους αυτοκινητόδρομους της χώρας και ελεύθερες λεωφορους Αθήνας - Θεσσαλονίκης.

- Μείωση των δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή μεγάλων οδικών αξόνων λόγω θορύβου (αλλά και ορισμένων ρύπων της ατμόσφαιρας όπως TSP). Επίτευξη ακουστικής προστασίας τόσο σε ειδικές χρήσεις (νοσοκομεία, σχολεία) όσο και σε περιοχές κατοικίας.

4.6 Αντιμετώπιση αεροπορικού θορύβου

- Καταγραφή και έλεγχος θορύβου αεροσκαφών μέσω της εγκατάστασης ενός Μόνομου Συστήματος Παρακολούθησης του Θορύβου (ΜΣΠΘ) σε επιλεγμένους κρατικούς αερολιμένες και δημιουργία συστήματος έκδοσης πιστοποιητικών σε περιφερειακό Κρατικό Αερολιμένα

4.7 Εργαστηριακός εκσυγχρονισμός

- Δημιουργία απαραίτητων προϋποθέσεων για τη λειτουργία εργαστηρίων τα οποία να είναι σε θέση να εκδίδουν πιστοποιητικά θορύβου, εγκρίσεις τύπου ΕΟΚ, διαπιστευσεις οργάνων κλπ.

4.8 Βελτίωση ακουστικού περιβάλλοντος μέσω ευαισθητοποίησης του κοινού

- Ευαισθητοποίηση - επιμόρφωση του πολίτη ώστε:
 - α. να τροποποιήσει τις λειτουργίες του για να παράγει λιγότερο θόρυβο
 - β. να τροποποιήσει τη συμπεριφορά του για να εκτίθεται σε μικρότερο ποσοστό θορύβων
 - γ. να απαιτεί ήσυχα προϊόντα
 - δ. να συνειδητοποιήσει ο πολίτης το πρόβλημα και να

βοηθήσει τις υπηρεσίες προστασίας του περιβάλλοντος

5. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

5.1 ΒΙΟΤΟΠΟΙ

- 5.1.1 Κήρυξη 100 προστατευτέων περιοχών (α)
Κήρυξη 150 προστατευτέων περιοχών (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.2 Εκπόνηση 250 ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (α)
Εκπόνηση 250 ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.3 Κατασκευή έργων προστασίας - ανάδειξης σε 100 βιότοπους (α)
Κατασκευή έργων προστασίας - ανάδειξης σε 150 βιότοπους (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.4 Οργάνωση Τράπεζας Στοιχείων για 1000 βιότοπους (α)
Συμπλήρωση της Τράπεζας Στοιχείων για 2000 βιότοπους (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.5 Οργάνωση φύλαξης 100 βιοτόπων για μια εξάετία (α)
Οργάνωση φύλαξης 250 βιοτόπων για μια εξάετία (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.6 Εκπαίδευση προσωπικού διαχείρισης - φύλαξης βιοτόπων (α)
Εκπαίδευση προσωπικού διαχείρισης - φύλαξης βιοτόπων (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.7 Οργάνωση παρακολούθησης 1000 βιοτόπων για μια εξάετία (α)
Επέκταση παρακολούθησης σε 2000 βιότοπους για μια εξάετία (β)

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

- 5.1.8 Έργα αποκατάστασης - βελτίωσης 50 βιοτόπων

- Προστασία βιοτόπων διεθνούς και εθνικής σημασίας

5.2 ΤΟΠΙΑ

5.2.1 Δημιουργία Τράπεζας Στοιχείων για 300 τοπία (α)
Επέκταση Τράπεζας Στοιχείων για 1000 τοπία (β)

- Προστασία αισθητικής αξίας τοπίων

5.2.2 Εκπόνηση 300 διαχειριστικών μελετών τοπίων (α)
Εκπόνηση 200 διαχειριστικών μελετών τοπίων (β)

- Προστασία αισθητικής αξίας τοπίων

5.3 ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ

5.3.1 Κήρυξη ειδών χλωρίδας - πανίδας ως απειλούμενων

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.2 Διεξαγωγή ερευνών 200 απειλούμενων ειδών (α)
Διεξαγωγή ερευνών 1000 απειλούμενων ειδών (α)

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.3 Οργάνωση Τράπεζας Στοιχείων για 10000 είδη (α)
Συμπλήρωση της Τράπεζας Στοιχείων, επέκταση για 30000 είδη (β)

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.4 Οργάνωση παρακολούθησης 1000 ειδών για μια εξαετία (α)
Οργάνωση παρακολούθησης 3000 ειδών για μια εξαετία (β)

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.5 Εκπαίδευση προσωπικού στη διαχείριση απειλούμενων ειδών

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.6 Εκπαίδευση ειδικών ομάδων πληθυσμού

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.7 Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης

- Προστασία χλωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.3.8 Ιδρύση βοτανικών κήπων και καταφυγίων άγριων ζώων

- Προστασία χωρίδας - πανίδας σε όλη την έκταση της χώρας

5.4 ΔΑΣΗ

5.4.1 Χαρτογράφηση δασών

- Προστασία δάσους

5.4.2 Απογραφή δασών

- Προστασία δάσους

5.4.3 Ταξινόμηση γαιών

- Προστασία δάσους

5.4.4 Δασικό κτηματολόγιο

- Προστασία δάσους

5.4.5 Προληπτικά αντιπυρρικά έργα (α' και β' φάση)

- Προστασία δασών από πυρκαγιές

5.4.6 Αναδασώσεις

- Αύξηση δασοκάλυψης

5.4.7 Δασοφύλαξη

- Προστασία δασών από πυρκαγιές και άλλες απειλές

5.4.8 Μείωση ελεύθερης βοσκής

- Αύξηση δασοκάλυψης, προστασία του δάσους

5.4.9 Συντήρηση εξοπλισμού καταστολής πυρκαγιών

- Προστασία του δάσους από πυρκαγιές

5.4.10 Ανανέωση και αύξηση εξοπλισμού καταστολής πυρκαγιών

- Προστασία του δάσους από πυρκαγιές

5.5 ΕΔΑΦΟΣ

5.5.1 Απογραφικές μελέτες

- Μείωση διάβρωσης

5.5.2 Συντήρηση αναβαθμίδων

- Μείωση διάβρωσης

5.5.3 Αύξηση δασοκάλυψης

- Μείωση διάβρωσης

5.5.4 Έλεγχος βοσκής

- Μείωση διάβρωσης

5.5.5 Διατήρηση - φύτευση φυτοφρακτών

- Μείωση διάβρωσης και γενικότερη αναβάθμιση γεωργικών περιοχών

5.5.6 Απόσβεση χειμάρρων

- Μείωση διάβρωσης ορεινών λεκανών

5.5.7 Περιβαλλοντική αποκατάσταση λατομείων

- Περιβαλλοντική αναβάθμιση δασικών κυρίως περιοχών της χώρας μέσω της περιβαλλοντικής αποκατάστασης ανενεργών λατομείων

6. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

6.1 ΜΕΓΑΛΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

6.1.1 Σύνταξη προδιαγραφών

- Πρόληψη μεγάλων τεχνολογικών ατυχημάτων και μείωση της επικινδυνότητας των εγκαταστάσεων

6.1.2 Δημιουργία Σώματος Ελεγκτών

- Πρόληψη μεγάλων τεχνολογικών ατυχημάτων και μείωση της επικινδυνότητας των εγκαταστάσεων

6.1.3 Διεξαγωγή ελέγχων σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις

- Πρόληψη τεχνολογικών ατυχημάτων, βελτίωση ασφάλειας εγκαταστάσεων, λήψη προληπτικών μέτρων, υποβοήθηση της καταστολής ατυχημάτων και της μείωσης των πιθανών επιπτώσεών τους στους περίοικους, αναχώριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ατυχήματα και λήψη μέτρων.

6.1.4 Εξοπλισμός της ομάδας καταστολής - Δημιουργία Κέντρου Ασκήσεων

- Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα. Βελτίωση του εξοπλισμού και της εκπαίδευσης της ομάδας άμεσης επέμβασης του Πυροσβεστικού Σώματος.

6.1.5 Δημιουργία Περιφερειακών Κέντρων Επιχειρήσεων

- Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα.
Βελτίωση των λειτουργικών δομών των αρμοδίων Υπηρεσιών.

6.1.6 Ενημέρωση Κατοίκων

- Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα.

6.1.7 Εγκατάσταση συστημάτων ειδοποίησης

- Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα.

6.1.8 Δημιουργία Ειδικών Χώρων Στάθμευσης

- Βελτίωση της ασφάλειας κατά τις οδικές και σιδηροδρομικές μεταφορές τοξικών και ευφλεκτών υλικών.
Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα ατυχήματα.

6.1.9 Δημιουργία Συστήματος Καθορισμού και Ελέγχου του Ορμολογίου για Οχήματα που Μεταφέρουν Επικίνδυνες Ουσίες

- Βελτίωση της ασφάλειας κατά τις οδικές και σιδηροδρομικές μεταφορές τοξικών και ευφλεκτών υλικών.
Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα ατυχήματα.

6.1.10 Επεμβάσεις / Βελτιώσεις στις Βιομηχανίες

- Βελτίωση της ασφάλειας των υφιστάμενων βιομηχανικών εγκαταστάσεων

6.1.11 Χωροταξικές επεμβάσεις

- Μείωση των επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα, κυρίως στους περιόικους.

6.2 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟ ΟΖΟΝ

6.2.1 Δημιουργία κέντρου συλλογής και ανακύκλωσης αλαγονομένων υδρογονανθεράκων παλαιών ψυκτικών συσκευών

- Προστασία στοιβάδας όζοντος

6.2.2 Επέκταση της χρήσης υποκατάστατων

- Προστασία στοιβάδας όζοντος

6.2.3 Βελτίωση της υποδομής του Εθνικού Κέντρου Οζοντος και Υπεριώδους Ακτινοβολίας

- Παρακολούθηση των μεταβολών του στρατοσφαιρικού και τροποσφαιρικού όζοντος και της υπεριώδους ηλιακής ακτινοβολίας.

6.2.4 Απογραφή των εκπεμπομένων αερίων που συντελούν στην παραγωγή τροποσφαιρικού όζοντος

- Πρόληψη της αύξησης του τροποσφαιρικού όζοντος

6.2.5 Περιορισμός εκπομπών αερίων που οδηγούν στην παραγωγή όζοντος

- Πρόληψη της αύξησης του τροποσφαιρικού όζοντος

6.2.6 Συμπλήρωση / επέκταση του δικτύου σταθμών μετρήσεων υποβάθρου ρύπανσης

- Παρακολούθηση των επιπέδων ρύπανσης από όζον και αέρια που οδηγούν στην παραγωγή του, σε μη αστικές περιοχές.

6.3 ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

6.3.1 Εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή, στις αστικές δραστηριότητες και στις καλλιέργειες.

- Μείωση των εκπομπών θερμοκηπικών αερίων

6.3.2 Εκτεταμένο πρόγραμμα αναδάσωσης

- Πρόληψη των επιπτώσεων του φαινομένου του θερμοκηπίου σε περιοχές όπου αυτές προβλέπονται.

6.3.3 Απογραφή εκπομπών θερμοκηπικών αερίων

- Μείωση των εκπομπών

6.3.4 Εγκατάσταση σταθμών GAW (Global Atmospheric Watch)

- Παρακολούθηση της εξέλιξης των παγκόσμιων μεταβολών

6.3.5 Εγκατάσταση σταθμών μέτρησης θαλάσσιας στάθμης

- Παρακολούθηση της εξέλιξης των παγκόσμιων μεταβολών

6.3.6 Εγκατάσταση / βελτίωση κλιματικών σταθμών

- Παρακολούθηση της εξέλιξης των παγκόσμιων μεταβολών

6.3.7 Τεχνοοικονομική μελέτη επιπτώσεων από τις Παγκόσμιες Μεταβολές στην Ελλάδα

- Χόραξη στρατηγικής και προγραμματισμός έργων / παρεμβάσεων

7. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

- 7.1 Σύσταση Υπηρεσίας παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος (Ινστιτούτο Περιβάλλοντος)
- Γνώση της κατάστασης του περιβάλλοντος για τη χάραξη βέλτιστης στρατηγικής
- 7.2 Ανάπτυξη των Δημοσίων Υπηρεσιών Περιβάλλοντος
- Βελτίωση των υπηρεσιών υποστήριξης, συγκρότησης και άσκησης πολιτικής περιβάλλοντος. Ανάπτυξη του επιτελικού ρόλου των υπηρεσιών του ΥΠΕΧΩΔΕ
- 7.3 Σύσταση Ταμείου Περιβάλλοντος
- Η επαναφορά πόρων στην προστασία του περιβάλλοντος και όχι η αύξηση των γενικών φορολογικών εσόδων του κράτους
- 7.4 Δημιουργία Σώματος ελέγχου τήρησης περιβαλλοντικών όρων (Inspectorate)
- Η επιβολή της νομοθεσίας και των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος.
- 7.5 Εκπαίδευση / εξειδίκευση χειριστών αντιρρυπαντικών τεχνολογιών
- Η λειτουργία όλων των αντιρρυπαντικών τεχνολογιών που θα εγκατασταθούν στη χώρα
- 7.6 Εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού
- Δημιουργία πολιτών που μπορούν να διασφαλίσουν την αποδοχή και εφαρμογή πολιτικών και μέτρων προστασίας περιβάλλοντος

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Ενεργοποίηση και συμμετοχή πολιτών

- * Κατοχύρωση και ενίσχυση του θεσμού της διαδικασίας δημοσιοποίησης των ΜΠΕ με την αναγωγή της απαίτησης για προηγούμενη (και αποδεδειγμένη) κλήση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους (να λάβουν γνώση του περιεχομένου της ΜΠΕ) σε ουσιαστικό τύπο της διαδικασίας έγκρισης της ΜΠΕ, η παράβαση του οποίου να προκαλεί ακυρότητα της τελικής απόφασης της διοίκησης.

2. Επαναδιάταξη της νομοθετικής και κανονιστικής πολιτικής

- * Ιδρυση και δημιουργία μιας καθαρά επιστημονικής Υπηρεσίας, Ινστιτούτου ή Κέντρου, που θα παρακολουθεί και θα αναπτύσσει την περιβαλλοντική πολιτική, θα ελέγχει την

παρακολούθησης περιβάλλοντος)

- * Ίδρυση Υπουργείου Χωροταξίας Περιβάλλοντος που θα είναι υπεύθυνο για την εκπόνηση και άσκηση πολιτικής σε περιβαλλοντικά θέματα
- * Συγκρότηση Σώματος ελέγχου τήρησης περιβαλλοντικών όρων ως αυτόνομου και ανεξάρτητου μηχανισμού ελέγχου (ενταγμένου "οργανικά" στο Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος).
- * Διάκριση του ρόλου των παραγωγικών Υπουργείων και εξειδίκευσή τους σε θέματα εφαρμογής της χαραχθείσας πολιτικής από το Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος.

3. Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

- * Εκπόνηση και υποβολή Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στο προκαταρκτικό ακόμη στάδιο της προτεινόμενης δραστηριότητας ή του έργου που είναι το στάδιο της "προέγκρισης που αφορά τη χωροθέτηση" (αναμόρφωση της σχετικής διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 8 της ΚΥΑ 69269/5387/24.10.1990)

4. Προώθηση ενός συστήματος αποτελεσματικής νομικής προστασίας κατά της ρύπανσης και γενικά της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

- * Προσφυγή στο θεσμό της ελεύθερης απόδειξης ως προς την πρόελευση και την έκταση της ζημιάς.
- * Καθιέρωση της αρχής της μη πταισματικής ευθύνης του ρυπαίνοντα ως νόμιμου λόγου ευθύνης στην πρόκληση της ζημιάς.
- * Μετάθεση από τον βλαπτόμενο σε εκείνον που προκαλεί την οικολογική βλάβη της υποχρέωσης για θεμελίωση του αναγκαίου αιτιώδους συνδέσμου ανάμεσα στο ζημιογόνο γεγονός και τη ζημία.
- * Διεύρυνση των υποκειμενικών ορίων της δίκης με την παράλληλη αξιοποίηση τρόπων συλλογικής έννομης προστασίας.

9. ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

9.1 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

9.1.1 Ενδυνάμωση της περιφέρειας (Διοικητική, προγραμματική)

- Δημιουργία 13 περιφερειών με ουσιαστικές διοικητικές και προγραμματικές αρμοδιότητες, ιδιαίτερα στα ζητήματα της χωροταξίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

9.1.2 Ενίσχυση / αναδιοργάνωση περιφερειακών υπηρεσιών χωροταξίας περιβάλλοντος

- Δημιουργία κατάλληλων μηχανισμών για την προώθηση / παρακολούθηση του σχεδιασμού στο επίπεδο της περιφέρειας και του νομού

9.1.3 Εκπόνηση / έγκριση / ενεργοποίηση Χωροταξικών Σχεδίων σε επίπεδο Περιφέρειας και νομού.

- Η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών - μελετών για την ενεργοποίηση του χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού σε επίπεδο περιφέρειας και νομού

9.1.4 Εκπόνηση / έγκριση μελετών - προγραμμάτων ρύθμισης "ανοικτών πόλεων" με αναπτυσσόμενους οικισμούς

- Ανακυττάρωση μικρών οικισμών (κοινοτήτων) με την σχεδιασμένη ρύθμιση του χώρου με τη μορφή "ανοικτών πόλεων" του αγρουνικού χώρου και ένταξη τους στην αναπτυξιακή διαδικασία.

9.1.5 Σύνταξη ενιαίου εθνικού κτηματολογίου (μελετη)

- Η ακριβής γνώση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, ιδιαίτερα στις περιοχές υψηλής ζήτησης και στις "ευαίσθητες" περιοχές που είναι ιδιαίτερα σημαντική για την χάραξη μιας αναπτυξιακής και φιλοπεριβαλλοντικής πολιτικής γης.

9.2 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

9.2.1 Νομοθετική κατοχύρωση φορέων συστηματικής εφαρμογής του Γ.Π.Σ. (Α & Β βαθμός Αυτοδιοίκησης)

- Δημιουργία / ενεργοποίηση τοπικών φορέων προώθησης της συστηματικής εφαρμογής του Γ.Π.Σ. Στελέχωση, συγκρότηση υπηρεσιών στον Α' και Β' βαθμό αυτοδιοίκησης.

9.2.2 Πιλοτικά προγράμματα για την αντιμετώπιση εξάπλωσης του αστικού ιστού

- Δραστική επιβράδυνση της εξάπλωσης του αστικού ιστού και μείωση της συμβολής του στη γενική ρύπανση

9.2.3 Πιλοτικές μελέτες ανάπλασης υποθαλασσιμένων περιοχών κατοικίας

- Ανάδειξη της "κοινωνικής συνοχής" του αστικού χώρου

9.2.4 Κύρωση των μελετών πράξεων εφαρμογής - συστηματική εφαρμογή των έργων υποδομής

- Ολοκλήρωση της εφαρμογής του σχεδιασμού στις επεκτάσεις των

9.3 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

9.3.1 Δραστική βελτίωση του ενιαίου συστήματος δημοσίων συγκοινωνιών

- Η έμφαση στην εξυπηρέτηση των μετακινήσεων των πολιτών παρά των οχημάτων. Μείωση της ρύπανσης από την κυκλοφορία

9.3.2 Εκπόνηση / έγκριση κυκλοφοριακών μελετών μεγάλων πόλεων

- Η εφαρμογή ενός ενιαίου σχεδίου μεταφορών για την πόλη, συντονισμένου με τις χρήσεις γης και τα οδικά έργα της πόλης.

9.3.3 Στελέχωση β' βαθμίδας Αυτοδιοίκησης με τις σχετικές ειδικότητες - Γραφείο Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού

- Δημιουργία κατάλληλου μηχανισμού και στελέχωση της Τ.Α για την αντιμετώπιση των συγκοινωνιακών / κυκλοφοριακών ζητημάτων

9.3.4 Κυκλοφοριακά έργα / παρεμβάσεις στην πόλη

- Αντιμετώπιση των σημαντικότερων προβλημάτων κυκλοφορίας στην πόλη. Ανακούφιση της πόλης (και ιδιαίτερα του κέντρου της) από την κυκλοφοριακή συμφόρηση.

9.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

9.4.1 Εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων για την ανάπλαση ιστορικών κέντρων πόλεων

- Ανάδειξη και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο κέντρο των πόλεων και αποκατάσταση της φυσιογνωμίας των ιστορικών κέντρων.

9.4.2 Εφαρμογή προγραμμάτων / μελετών δημιουργίας βασικού ενιαίου δικτύου χώρων πρασίνου, φυσικών και πολιτιστικών πόρων

- Εμπλουτισμός, επέκταση, ενοποίηση του αστικού / περιαστικού πρασίνου. Ανάδειξη των φυσικών και ιστορικών στοιχείων της πόλης. Αισθητική αναβάθμισή της.

9.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

9.5.1 Προγράμματα ανάπτυξης βιοτεχνικών ζωνών και δημιουργίας ΒΙΟΠΑ - ΒΙΠΑ

- Ανάδειξη της "παραγωγικής - περιβαλλοντικής" συνοχής της

- 9.5.2 Βελτίωση της ποιότητας ζωής στο λεκανοπέδιο της Αθήνας από την αναμόρφωση της περιοχής του Ελαιώνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

1. ΚΥΡΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

1.1 Υδατικό Περιβάλλον

1.1.1 Ελληνική Νομοθεσία:

Ν. 1650/1986 "Για την προστασία του περιβάλλοντος" (άρθρα 9 και 10)

Π.Δ. 658/1981 "Για την προστασία της ιχθυοπανίδας των λιμνών και

- υπάρχει. 9/81 Απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος "περί χαράξεως κατευθυντηρίων γραμμών και αναγκών ενεργειών για τη διατήρηση των ακτών"
- N. 1739/1987 "Η διαχείριση των υδατικών πόρων κλπ"
- Π.Δ. 494/89 "Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 666/1982 "Ίδρυση διαχείριση και κατανομή του κεφαλαίου περιορισμού της αστικής ευθύνης του πλοιοκτήτη για ζημιές ρύπανσης από πετρέλαιο."
- Π.Δ. 205/90 "Αύξηση των ανωτάτων ορίων των προστίμων που επιβάλλονται κατά των παραβατών της νομοθεσίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος"
- Π.Δ. 1180/81 "Περί ρυθμίσεως θεμάτων αναγόμενων εις τα της ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και της εκ τούτων διασφαλίσεως περιβάλλοντος εν γένει" όσον αφορά την ποιότητα των επεξεργασμένων αποβλήτων

1.1.2 Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

- Οδηγία 76/464/ΕΟΚ "Περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκκλύονται στο υδάτινο περιβάλλον της κοινότητας"
- Οδηγία 82/176/ΕΟΚ "Ορισκές τιμές και ποιοτικοί για τις απορρίψεις υδραργύρου από τον βιομηχανικό τομέα της ηλεκτρόλυσης των χλωριούχων αλάτων αλκαλίων"
- Οδηγία 83/513/ΕΟΚ "Ορισκές τιμές και ποιοτικοί στόχοι για τις απορρίψεις καδμίου"
- Οδηγία 84/156/ΕΟΚ "Ορισκές τιμές και ποιοτικοί στόχοι για τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός από τον τομέα της ηλεκτρόλυσης των χλωριούχων αλάτων αλκαλίων"
- Οδηγία 84/491/ΕΟΚ "Ορισκές τιμές και ποιοτικοί στόχοι για τις απορρίψεις εξαχλωροκυκλοεξάνιου"
- Οδηγία 86/280/ΕΟΚ "Σχετικά με τις ορισκές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών που υπάγονται στον Κατάλογο I του Παραρτήματος της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ"
- Οδηγία 88/347/ΕΟΚ "Για την τροποποίηση του Παραρτήματος II της Οδηγίας 86/280/ΕΟΚ κλπ"
- Οδηγία 85/337/ΕΟΚ "Για την εκτίμηση των επιπτώσεων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον"
- Οδηγία 75/440/ΕΟΚ "Περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων επιφανείας που προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα κράτη μέλη"
- Οδηγία 76/160/ΕΟΚ "Περί της ποιότητας υδάτων κολυμβήσεως"
- Οδηγία 78/659/ΕΟΚ "Περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων"

συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα κράτη μέλη"

Οδηγία 79/869/ΕΟΚ "Περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή"

Οδηγία 80/778/ΕΟΚ "Περί της ποιότητας του πόσιμου νερού"

β. Πράξεις εναρμόνισης προς την κοινοτική νομοθεσία (πράξεις νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες)

ΠΥΣ 144/2.11.1987 "προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται σ' αυτό και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών ποιότητας νερού σε κάδμιο, υδράργυρο και εξαχλωροκυκλοεξάνιο (HCH)", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 76/464/ΕΟΚ και Οδηγίες 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ και 84/491/ΕΟΚ

ΚΥΑ 18186/271/24.2.1988 "μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών των επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 76/464/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ και 84/491/ΕΟΚ

ΚΥΑ 55648/2210/29.4.1991 "μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός των οριακών τιμών των επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 86/280/ΕΟΚ και 88/347/ΕΟΚ

ΚΥΑ 46399/1352/27.6.1986 "απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: "πόσιμα", "κολύμβηση", "διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά" και "καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών", μέθοδος μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας και ανάλυση των επιφανειακών νερών που προορίζονται για πόσιμα, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 75/440/ΕΟΚ, 76/160/ΕΟΚ, 77/659/ΕΟΚ και 79/869/ΕΟΚ

ΚΥΑ 69269/5387/24.10.90 σε συμμόρφωση με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ

ΠΥΣ 73/29.6.1990 "καθορισμός των κατευθυντηρίων και οριακών τιμών ποιότητας των νερών από απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών που υπάγονται στον κατάλογο I του Παραρτήματος Α του άρθρου 6 της υπ' αριθμ. 144/1987 ΠΥΣ" σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 86/280/ΕΟΚ και 88/347/ΕΟΚ

1.1.3 Μη εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 73/404/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για τα απορρυπαντικά"

79/869/ΕΟΚ για τις μεθόδους μετρήσεως και για τη συχνότητα των δειγματοληψιών και της ανάλυσης των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα κράτη μέλη"

Οδηγία 82/242/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αναφέρονται στις μεθόδους δοκιμής της βιοσταθεροποίησης των μη ιονοζουσών τασιενεργών ουσιών".

1.1.4 Διεθνείς Συμβάσεις

- * Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από χερσαίες πηγές
- * Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας
- * Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία (Ν.1269/1982)
- * Σύμβαση της Ρώμης της 6.3.1972 (μεταξύ Ελλάδας-Ιταλίας) για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Ιονίου πελάγους και των παράκτιων ζών του (Ν.1267/1982)
- * Διεθνής Σύμβαση Βρυξελλών του 1971 για την ίδρυση διεθνούς κεφαλαίου για την αποζημίωση ζημιών ρύπανσης από πετρέλαιο"

1.2 Στερεά και τοξικά απόβλητα

1.2.1 Ελληνική Νομοθεσία

Ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (άρθρα 12, 13, 15 και 16)

1.2.2 Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

Οδηγία 75/439/ΕΟΚ "περί διαθέσεως των χρησιμοποιούμενων ορυκτελαίων"

Οδηγία 75/442/ΕΟΚ "περί των στερών αποβλήτων"

Οδηγία 76/403/ΕΟΚ "περί τοξικών και επικινδύνων αποβλήτων"

Οδηγία 78/319/ΕΟΚ "περί εξαλείψεως των πολυχλωροδιφαινυλίων και πολυχλωροτριφαινυλίων"

Οδηγία 80/68/ΕΟΚ "περί προστασίας των υπόγειων υδάτων από την ρύπανση που προέρχεται από ορυσιμένους"

Οδηγία 84/631/ΕΟΚ "για την επιτήρηση και τον έλεγχο εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων" (όπως τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 85/469/ΕΟΚ, 86/279/ΕΟΚ και 87/112/ΕΟΚ)

Οδηγία 85/339/ΕΟΚ "για τις συσκευασίες υγρών τρφίμων"

Οδηγία 85/337/ΕΟΚ "για την εκτίμηση των επιπτώσεων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον"

β. Πράξεις εναρμόνισης προς την Κοινοτική Νομοθεσία (πράξεις νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις Κοινοτικές Οδηγίες)

ΚΥΑ 71560/3053/23.10.1985 "διάθεση χρησιμοποιούμενων ορυκτελαίων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 75/439/ΕΟΚ"

ΚΥΑ 49541/1424/1985 "στερεά απόβλητα, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 75/444/1975"

ΚΥΑ 72751/3054/22.10.1985 "τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα και εξάλειψη πολυχλωροδιφαινυλίων και πολυχλωροτριφαινυλίων, σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 78/319/ΕΟΚ και 76/403/ΕΟΚ"

ΚΥΑ 26857/553/1988 "μέτρα και περιορισμοί για την προστασία των υπόγειων νερών και απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών" σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 80/68/ΕΟΚ

ΚΥΑ 69269/5387/24.10.90 συμμόρφωση με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ

ΚΥΑ 19744/454/18.3.1988 "επιτήρηση και έλεγχος των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων", σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 84/631/ΕΟΚ, 85/469/ΕΟΚ και 87/112/ΕΟΚ

ΚΥΑ 31784/31.3.1990 "για τους τύπους συσκευασίας υγρών τρφίμων", σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 85/339 και 75/442/ΕΟΚ

1.2.3 Μη εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 86/278/ΕΟΚ "για την προστασία του περιβάλλοντος, και ιδιαίτερα του εδάφους, κατά τη χρησιμοποίηση της καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία"

Οδηγία 89/369/ΕΟΚ "για την πρόληψη της ρύπανσης της ατμόσφαιρας από νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμάτων"

Οδηγία 89/429/ΕΟΚ "για τη μείωση της ρύπανσης από υφιστάμενες εγκαταστάσεις καύσης δημοτικών αποβλήτων"

Οδηγία 91/271/ΕΟΚ "για τη διαχείριση των υγρών αστικών αποβλήτων"

1.2.4 Διεθνείς Συμβάσεις

- * Συνθήκη Βασιλείας 1989 για την παρακολούθηση διασυνοριακών μεταφορών τοξικών αποβλήτων

1.3 Ατμοσφαιρικό Περιβάλλον

1.3.1 Ελληνική Νομοθεσία

- N.ΔΚΣΤ/1912 "περί ιδρύσεως βιομηχανικών εγκαταστάσεων" (όπως τροποποιήθηκε από το Ν.3214/1955)
- N. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (άρθρα 7,8 και 9)
- A.N. 207 "περί ιδρύσεως και λειτουργίας των βιομηχανικών κλπ εγκαταστάσεων"
- ΠΔ 1180/1981 "περί ρυθμίσεως θεμάτων αναγόμενων εις τα της ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και της εκ τούτων διασφάλισης του περιβάλλοντος εν γένει".
- N.1327/1983 "για την αντιμετώπιση εκτάκτων επεισοδίων ρύπανσης του περιβάλλοντος κλπ"

1.3.2. Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

- Οδηγία 80/779/ΕΟΚ "καθορισμός οριακών και κατευθυντηρίων τιμών για το διοξείδιο του θείου και τα αιωρούμενα σωματίδια στην ατμόσφαιρα"
- Οδηγία 82/884/ΕΟΚ "καθορισμός οριακής τιμής του μολύβδου που περιέχεται στην ατμόσφαιρα"
- Οδηγία 84/360/ΕΟΚ "καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από βιομηχανικές εγκαταστάσεις"
- Οδηγία 85/203/ΕΟΚ "προδιαγραφές ποιότητας αέρα για το διοξείδιο του αζώτου"
- Οδηγία 85/210/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθετιών των κρατών μελών των σχετικών με την περιεκτικότητα της βενζίνης σε μόλυβδο"
- Οδηγία 85/337/ΕΟΚ "για την εκτίμηση των επιπτώσεων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον"
- Οδηγία 87/217/ΕΟΚ "σχετικά με την πρόληψη και την μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από ομίοντο"
- Οδηγία 87/77/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών αερίων ρύπων από νητσελοκινητήρες προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα"
- Οδηγία 88/76/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της μόλυνσης του αέρα από τα αέρια που προέρχονται από τους κινητήρες οχημάτων"

νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες)

- ΠΥΣ 99/10-28.7.87 "οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του θείου και αιωρούμενα σωματίδια", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 80/779/ΕΟΚ
- ΠΥΣ 98/10-28.7.87 "οριακή τιμή ποιότητας της ατμόσφαιρας σε μόλυβδο", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 82/884/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 69269/5387/24.10.90 "κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) κλπ", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 84/360/ΕΟΚ
- ΠΥΣ 25/18-22.3.1988 "οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του αζώτου κλπ", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 85/203/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 39254/1010/7.6.1988 "καθορισμός μέτρων για την ποιότητα της ατμόσφαιρας και ειδικότερα των οριακών τιμών για την περιελατικότητα της βενζίνης σε μόλυβδο", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 85/210/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 69269/5387/24.10.1990 (βλ. ανωτέρω), σε συμμόρφωση με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 75308/5512/2610-2.11.90 "καθορισμός τρόπου ενημέρωσης των πολιτών και φορέων εκπροσώπησης τους για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων κλπ", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 84/360/ΕΟΚ και 85/337/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 8243/1113/26.2.91 "καθορισμός μέτρων και μεθόδων για την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από εκπομπές αμιάντου", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 87/217/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 81160/861/3.7.1991 "μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων από νητσελοκινητήρες προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 87/77/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 81400/860/3.7.1991 "μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων από βενζινοκινητήρες προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα", σε συμμόρφωση με την Οδηγία 88/76/ΕΟΚ (και τις Οδηγίες 88/436/ΕΟΚ,
- ΚΥΑ 28432/2447/1992 "μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων και σωματιδιακών ρύπων από κινητήρες νητσελ προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 88/77/ΕΟΚ και 91/542/ΕΟΚ
- ΚΥΑ 28433/2448/1992 "μέτρα για τον περιορισμό των αερίων ρύπων οχημάτων με κινητήρα", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 88/76/ΕΟΚ, 88/436/ΕΟΚ, 89/458/ΕΟΚ, 89/491/ΕΟΚ και 91/441/ΕΟΚ

1.3.3 Μη εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

- Οδηγία 89/491/ΕΟΚ "για την προσαρμογή προς την τεχνική πρόοδο των Οδηγιών (του Συμβουλίου) 70/157/ΕΟΚ, 72/245/ΕΟΚ, 72/306/ΕΟΚ, 80/1268/ΕΟΚ και 80/1269/ΕΟΚ σχετικά με τους κινητήρες οχημάτων"
- Οδηγία 87/219/ΕΟΚ "(τροποποιητική της Οδηγίας 75/716/ΕΟΚ) "σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με το περιεχόμενο σε θείο ορισμένων υγρών καυσίμων"
- Οδηγία 88/609/ΕΟΚ "για τον περιορισμό των εκπομπών στην ατμόσφαιρα ορισμένων ρύπων από μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης"
- Οδηγία 89/369/ΕΟΚ "για την πρόληψη της μόλυνσης του αέρα από νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμμάτων"
- Οδηγία 89/429/ΕΟΚ "για τη μείωση της μόλυνσης του αέρα από υφιστάμενες εγκαταστάσεις καύσης δημοτικών αποβλήτων"
- Οδηγία 87/217/ΕΟΚ "για την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από τον αμίαντο"

1.3.4 Διεθνείς Συμβάσεις

- * Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης του 1979 για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση (Ν. 1374/83)
- * Πρωτόκολλο Γενεύης σχετικό με τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του προγράμματος για τη συνεχή παρακολούθηση και την εκτίμηση της μεταφοράς των ατμοσφαιρικών ρύπων σε μεγάλη απόσταση στην Ευρώπη (Ν. 1752/1988)

1.4 Ακουστικά Περιβάλλον

1.4.1 Ελληνική Νομοθεσία

- Ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 14)
- ΚΥΑ 11733/22.5.1991 "μέτρα καταπολέμησης του θορύβου που εκπέμπεται κατά τις δοκιμές που συνοδεύουν την τοποθέτηση ή επισκευή συστημάτων συναγερμού οχημάτων"
- ΚΥΑ 17252/20.5.1992 "καθορισμός δεικτών και ανωτάτων επιτρεπόμενων ορίων θορύβου που προέρχεται από την κυκλοφορία σε οδικά και συγκοινωνιακά έργα"
- Π.Δ. 1180/81 Καθορισμός ορίων εκπομπών θορύβου από βιομηχανικές και συναφείς εγκαταστάσεις (υπό ανασεώρηση)

1.4.2 Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

- Οδηγία 70/157/ΕΟΚ "περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αναφέρονται στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξατμίσεως των οχημάτων με κινητήρα" (τροποποίηση σύμφωνα με τις Οδηγίες 73/350/ΕΟΚ, 77/212/ΕΟΚ, 81/334/ΕΟΚ, 84/372/ΕΟΚ, 84/424/ΕΟΚ, 87/354/ΕΟΚ και 89/491/ΕΟΚ)
- Οδηγία 78/1015/ΕΟΚ "περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αναφέρονται στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξατμίσεως των μοτοσυκλετών" (τροποποίηση σύμφωνα με τις Οδηγίες 87/56/ΕΟΚ και 89/233/ΕΟΚ)
- Οδηγία 79/113/ΕΟΚ "περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου" (τροποποίηση σύμφωνα με τις Οδηγίες 81/1051/ΕΟΚ και 85/405/ΕΟΚ)
- Οδηγία 80/51/ΕΟΚ "περί περιορισμού του θορύβου που προκαλείται από υποηχητικά αεροσκάφη" (τροποποίηση σύμφωνα με την Οδηγία 85/406/ΕΟΚ)
- Οδηγία 84/533/ΕΟΚ "για την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των μηχανοκίνητων αεροσυμπιεστών" (τροποποίηση σύμφωνα με την Οδηγία 85/408/ΕΟΚ)
- Οδηγία 84/535/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με το επιτρεπτό επίπεδο ηχητικής στάθμης των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών συγκαλλήσεως" (τροποποίηση σύμφωνα με την Οδηγία 85/407/ΕΟΚ)
- Οδηγία 84/536/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών ισχύος" (τροποποίηση σύμφωνα με Οδηγία 85/408/ΕΟΚ)
- Οδηγία 84/537/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των φορητών συσκευών θραύσεως ακυροδέματος και αεροσυρμών" (τροποποίηση σύμφωνα με την Οδηγία 85/409/ΕΟΚ)
- Οδηγία 87/405/ΕΟΚ "τροποποίηση της Οδηγίας 84/534/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των πυργογερανών"
- Οδηγία 89/629/ΕΟΚ "για τον περιορισμό του θορύβου που προκαλείται από τα υποηχητικά αεριωθούμενα πολιτικά αεροπλάνα"

β. Πράξεις εναρμόνισης προς την κοινοτική νομοθεσία (πράξεις νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες)

Π.Δ. 457/1984 "περιορισμός του θορύβου που προκαλείται από υποηχητικά αεροσκάφη, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 80/51/ΕΟΚ"

μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου, σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 79/113/ΕΟΚ, 81/1051/ΕΟΚ και 85/405/ΕΟΚ"

ΚΥΑ 69001/1921/1988 "οριστική τιμή ηχητικής στάθμης συσκευών εργοταξίου (αεροσυμπιεστές, πυργόγερανοι, ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη ισχύος, φορητές συσκευές θραύσεως σκυροδέματος), σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 84/533/ΕΟΚ, 86/535/ΕΟΚ, 84/536/ΕΟΚ, 84/537/ΕΟΚ, 84/405/ΕΟΚ, 85/406/ΕΟΚ, 85/407/ΕΟΚ, 85/408/ΕΟΚ και 85/409/ΕΟΚ".

ΚΥΑ Γ/20/81567/898/1988 "έγκριση τύπου ΕΟΚ για την αποδεκτή ηχητική στάθμη και διάταξη οχημάτων με κινητήρα και συναφείς διατάξεις", σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 75/157/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα

ΚΥΑ 28340/2440/1992 "μέτρα για τον περιορισμό της ηχορύπανσης που προέρχεται από μοτοσυκλέτες, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις των Οδηγιών 78/1015/ΕΟΚ, 87/56/ΕΟΚ και 89/238/ΕΟΚ"

ΚΥΑ ΠΔ 330 της 22/27.9.1990 "προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 89/629/ΕΟΚ/4.12.89 για τον περιορισμό του θορύβου που προκαλείται από υποηχητικά αεριωθούμενα αεροπλάνα"

1.4.3 Μη εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 84/538/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των χαρτοκοπτικών μηχανών" (τροποποίηση με τις Οδηγίες 87/252/ΕΟΚ, 88/180/ΕΟΚ και 88/181/ΕΟΚ)

Οδηγία 86/539/ΕΟΚ "για τον αερόφερτο θόρυβο που εκπέμπουν οι οικιακές συσκευές"

Οδηγία 86/662/ΕΟΚ "για τον περιορισμό του θορύβου των υδραυλικών πτύων, των πτύων με καλώδια, των προωρητών γαιών, των φορτωτών και των φορτωτών εκσκαφών" (τροποποίηση με την Οδηγία 89/514/ΕΟΚ)

Οδηγία 89/491/ΕΟΚ (τροποποίηση της αρχικής Οδηγίας 70/157/ΕΟΚ και των μεταγενέστερων, που αφορούσαν στη διάταξη εξάτμισης των οχημάτων με κινητήρα)

Οδηγία 84/534/ΕΟΚ "για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των πυργόγερανών" (έχει εναρμονισθεί μόνο η τροποποιητική αυτή Οδηγία 87/405/ΕΟΚ)

1.5 Φυσικό Περιβάλλον

1.5.1 Ελληνική Νομοθεσία

Περιβάλλοντος "περί καράξεως κατασκευηθέντων γραμμών για τη διατήρηση, προστασία και οικολογική διαχείριση των παράκτιων βιοτόπων και μέτρα προστασίας για ορισμένους απ' αυτούς"

N.1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (άρθρα 11 και 18 επ.)

KYA 18670/777/29.2.1988 "μέτρα προστασίας της θαλάσσιας χελώνας Caretta-Caretta", που αναπαράγεται στον κόλπο Λαγανά της νήσου Ζακύνθου

KYA 30781/1521/20.4.1988 "μέτρα για την προστασία της Μεσογειακής Φώκιας Monachus-Monachus και του βιοτόπου της, των άλλων ειδών πανίδας και της χλωρίδας στο υπό δημιουργία θαλάσσιο πάρκο των Βορ. Σποράδων"

KYA 30027/1193/9.3.1990 "μέτρα για την προστασία του υδροβιότοπου του Αμβροκικού κόλπου και της ευρύτερης περιοχής"

1.5.2 Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

Οδηγία 79/409/ΕΟΚ "περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών"

Οδηγία 81/854/ΕΟΚ "τροποποίηση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ κλπ"

Οδηγία 85/411/ΕΟΚ "τροποποίηση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ κλπ"

Οδηγία 86/122/ΕΟΚ "τροποποίηση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ κλπ"

Κανονισμός 82/3626/ΕΟΚ της 3.12.1982 για την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (Ουάσινγκτων CITES-1973)

Κανονισμός 83/3418/ΕΟΚ της 22.11.1983 για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με την ομοιόμορφη έκδοση και χρήση εγγράφων που απαιτούνται για την εφαρμογή στην Κοινότητα της Σύμβασης της Ουάσινγκτων του 1973 για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση

Οδηγία "Habitat"

β. Πράξεις εναρμόνισης προς την κοινοτική νομοθεσία (πράξεις νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες)

KYA 414985/29.11.1985 "μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας" σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 81/854/ΕΟΚ

KYA 261554/14.2.1985 "καθορισμός των ελληνικών διαχειριστικών αρχών για την εφαρμογή του κανονισμού 3626/82 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων", σε εκτέλεση των Κανονισμών 82/3626, 83/3418/ΕΟΚ

1.5.3 Μη εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 93/129/ΕΟΚ αφορά την εισαγωγή στα κράτη μέλη δερμάτων ορισμένων νεογνών φώκιας και προϊόντων που προέρχονται από αυτά.

1.5.4 Διεθνείς Συμβάσεις

- * Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης (Ν.1335/1983).

1.6 Μεγάλα Βιομηχανικά Ατυχήματα — Ατμοσφαιρικό Οζόν — Φαινόμενο Θερμοκηπίου

1.6.1 Ελληνική Νομοθεσία

Ν.1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (άρθρο 15 παρ.3 και 4)

1.6.2. Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

α. Κοινοτικές Οδηγίες

Οδηγία 85/501/ΕΟΚ "περί του κινδύνου ατυχημάτων μεγάλης έκτασης των οποία περιλαμβάνουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες"

Οδηγία 87/216/ΕΟΚ "τροποποίηση της Οδηγίας 85/501/ΕΟΚ"

β. Πράξεις εναρμόνισης προς την Κοινοτική Νομοθεσία (πράξεις νομοθετικού ή κανονιστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες)

ΚΥΑ 18187/272/24.2.1988 "καθορισμός μέτρων και περιορισμών για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης που περιλαμβάνουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες", σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 82/501/ΕΟΚ και 87/216/ΕΟΚ

1.6.3 Μη Εναρμονισμένη Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 88/610/ΕΟΚ (με την οποία τροποποιείται το Παράρτημα II της αρχικής Οδηγίας (85/501/ΕΟΚ) και προστίθεται νέο Παράρτημα (VII), στο οποίο προσδιορίζεται ο τρόπος και οι προϋποθέσεις ενημέρωσης του κοινού για τα ατυχήματα μεγάλης έκτασης).

1.6.4 Διεθνείς Συμβάσεις

- * Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης της 18 Μαΐου 1977, για την απαγόρευση της στρατιωτικής ή οποιασδήποτε άλλης εκθετικής χρήσης των τεχνικών μεθόδων μεταβολής του περιβάλλοντος (N.1362/1983)
- * Διεθνής Σύμβαση της Βιέννης της 22 Μαρτίου 1985, για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος και Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ της 16 Σεπτεμβρίου 1987, για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στοιβάδα του όζοντος (N.1818/1988)
- * Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης της 13 Νοεμβρίου 1979, για τη διασυννοική ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση (N.1347/1983)

2. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

2.1 Ενεργοποίηση και συμμετοχή των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος

- * Η ενεργοποίηση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους σε θέματα περιβάλλοντος είναι λογική συνέπεια της συνταγματικής κατοχύρωσης του δικαιώματος στο περιβάλλον (άρθρο 24 του Συντάγματος), ως κοινωνικό δικαίωμα που ανήκει στην τρίτη γενιά των ατομικών δικαιωμάτων.

Η παραπάνω αρχή αντικατοπτρίζεται στο Ν.1650/1986 με δύο ξεχωριστές διατάξεις. Η πρώτη αφορά την ενημέρωση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους κατά τη διαδικασία έγκρισης της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (άρθρο 5 παρ.2), ενώ η δεύτερη αναφέρεται στην πληροφόρηση των (δίων των ενδιαφερομένων για τον σχεδιαζόμενο, από τη διοίκηση, χαρακτηρισμό χερσαίων, υδάτινων κλπ περιοχών και μεμονωμένων στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου ως προστατευομένων (άρθρο 21 παρ. 1 έως 3)

- * Σε συμμόρφωση της πρώτης επιταγής του νόμου εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 1990 η υπ' αριθμ. 75308/5512/26.10.1990 Κοινή Υπουργική Απόφαση. Με την ίδια συγχρόνως απόφαση, η χώρα μας εναρμόνισε το εσωτερικό της δικαίο προς τις Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ και 84/360/ΕΟΚ.

Σε εκτέλεση της δεύτερης διάταξης, εκδόθηκε τον Ιούλιο του 1991 η υπ' αριθμ. 71961/3670 απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ, που - όπως τουλάχιστον διακήρυσε - σπέβλεπε στην ανάγκη ευαισθητοποίησης και συμμετοχής των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και μάλιστα προς την κατεύθυνση της πρόληψης.

Ηδη από τη δημοσίευση του Ν.1650/1986, η πρόσβαση των πολιτών στα στοιχεία της διοίκησης είχε κατοχυρωθεί (με προϋποθέσεις βέβαια) με τον Ν.1599/1986, που είχε ψηφισθεί σε εκπλήρωση άλλης συνταγματικής επιταγής (του άρθρου 10 παρ.3 του Συντάγματος).

* Η χώρα μας μέχρι σήμερα δεν έχει συμμορφωθεί προς την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ σχετικά με την ελευθερία πρόσβασης στην πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος, αν και η σχετική προθεσμία προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας έληξε στις 31/12/1992.

* Ηδη, από όσα προβλέπονται στις πράξεις νομοθετικού και κανονιστικού περιεχομένου στη χώρα μας, θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει ότι είναι επαρκές το θεσμικό πλαίσιο της πρόσβασης των πολιτών στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος που α ν α φ έ ρ θ η κ α ν .

Παρά ταύτα, είναι ίσως περισσότερο αναγκαίος ο καθορισμός του ρόλου των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους και κυρίως ο τρόπος της πλήρους και αποτελεσματικής ενημερωσής τους στα θέματα περιβάλλοντος και ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία έγκρισης αναπτυξιακών έργων στην περιοχή τους.

Ειδικότερα θα πρέπει να επέλθουν οι εξής ρυθμίσεις:

α) η διαδικασία δημοσιοποίησης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που προβλεπεται στην υπ' αριθμ.75308/5512/1190 Κοινή Υπουργική Απόφαση (άρθρο 2), θα πρέπει να περιλάβει την απαίτηση για προηγούμενη κλήση (αποδεδειγμένη) των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους να λάβουν γνώση του περιεχομένου της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Η κλήση αυτή δεν θα είναι απλώς φροντίδα του Νομαρχιακού Συμβουλίου, όπως σήμερα, αλλά θα αποτελεί ουσιαστικό τύπο της διαδικασίας έγκρισης της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, η παράβαση του οποίου θα προκαλεί ακυρότητα της τελικής απόφασης της διοίκησης.

β) η άρνηση της διοίκησης να δώσει πληροφόρηση που ζητείται σε θέματα περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να βασίζεται μόνο στην επίκληση των λόγων που προβλέπονται από την Οδηγία 90/313/ΕΟΚ (άρθρο 3) και τις σχετικές διατάξεις του Ν.1599/1986. Οι προβαλλόμενοι λόγοι εκ μέρους της διοίκησης θα πρέπει να υπόκεινται στην κρίση συλλογικού οργάνου που θα ελέγχει το βάσιμο της σχετικής άρνησης και τη συνδρομή των επικαλούμενων λόγων. Το όργανο αυτό θα πρέπει να συγκροτείται από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, της κεντρικής διοίκησης, των φορέων εκπροσώπησης των πολιτών και του συγκεκριμένου κλάδου του επενδυτή και να προεδρεύεται από δικαστή.

2.2 Επαναδιατάξη της νομοθετικής και κανονιστικής πολιτικής για το Περιβάλλον

Η νομοθετική και κανονιστική πολιτική για το περιβάλλον πρέπει να επαναδιαταχθεί σύμφωνα με τους ακόλουθους άξονες.

- * Αποσαφήνιση και επαναπροσδιορισμός των αρχών που είναι επιφορτισμένες με την παρακολούθηση του περιβάλλοντος (monitoring), την εκπόνηση της νομοθετικής και κανονιστικής πολιτικής του και τον έλεγχο εφαρμογής της και τήρησης των περιβαλλοντικών όρων και προδιαγραφών (inspectorate).
- * Παρακολούθηση του περιβάλλοντος - Ιδρυση ενός καθαρά επιστημονικού Ινστιτούτου ή Κέντρου υψηλού επιπέδου, που θα παρακολουθεί και θα αναδεικνύει το πρόβλημα της χώρας μας (εθνικό δίκτυο παρακολούθησης περιβάλλοντος) και θα την προσανατολίζει στην λήψη συγκεκριμένων μέτρων προστασίας του (νομοθετικά ή κανονιστικά).
- * Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος (αποκλεισμός των Δημοσίων Έργων) ως αρχή επιφορτισμένη με την εκπόνηση και την άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής. Το Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος θα εκπονεί και ασκεί περιβαλλοντική πολιτική. Η εφαρμογή της πολιτικής αυτής θα γίνεται και από τα λεγόμενα "παραγωγικά Υπουργεία" στα πλαίσια της λογικής των "ολοκληρωμένων πολιτικών περιβάλλοντος".
- * Μηχανισμός ελέγχου τήρησης περιβαλλοντικών όρων (inspectorate). Συγκέντρωση του ελέγχου εφαρμογής της νομοθεσίας και τήρησης των περιβαλλοντικών όρων και προδιαγραφών στο Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.

Ο μηχανισμός αυτός, παρά το γεγονός ότι οργανικά θα ανήκει στο Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, θα πρέπει να συγκροτεί αυτόνομο και ανεξάρτητο μηχανισμό ελέγχου της τήρησης της νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων και προδιαγραφών, θα διεξάγει δε αυτοτελώς ελέγχους ως προς "παραγωγικά" λεγόμενα Υπουργεία.

2.3 Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

- * Με τον Ν.1650/1986 οργανώνεται συστηματικά το καθεστώς της υποβολής της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για την πραγματοποίηση νέων ή την επέκταση, τον εκσυγχρονισμό ή την μετεγκατάσταση υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων, που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον (άρθρα 3 και 4). Το

περιοχές, στοιχεία και σύνολα της φύσης και του τοπίου), η διαδικασία κατάρτισης και έγκρισής τους, προσδιορίστηκαν 4 χρόνια αργότερα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 69269/5387/24.10.1990, που αποβλέπει συγχρόνως στην εναρμόνιση του εσωτερικού μας δικαίου με τις Οδηγίες 84/360/ΕΟΚ (για την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προέρχεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις) και 85/337/ΕΟΚ (για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον).

Με άλλη Κοινή Υπουργική Απόφαση, που εκδόθηκε συγχρόνως με την προηγούμενη (υπ' αριθμ. 75308/5512/26.10.1990) καθορίστηκε ο τρόπος ενημέρωσής τους για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

- * Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα συμμορφώθηκε (έστω με καθυστέρηση δύο ετών) στην κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία 85/337/ΕΟΚ), ο τρόπος της λειτουργίας του θεσμού της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στη χώρα μας τον αποδυνάμωσε από τον προορισμό του ως μέσο άσκησης προληπτικής πολιτικής στα θέματα περιβάλλοντος και συχνά χρησιμοποιήθηκε για την εκ των υστέρων εξέταση εν εξελίξει έργων και δραστηριοτήτων.

Συχνά έγινε η ανάθεση - με συμπληρωματική σύμβαση εκείνης για την εκπόνηση του κυρίως έργου - της σύνταξης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων η οποία απέβλεπε πλέον στην εκ των υστέρων εξέταση μιας απόφασης που είχε ήδη ληφθεί.

- * Παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη της Κοινότητας έπρεπε να έχουν συμμορφωθεί με αυτούς το αργότερο μέχρι τον Ιούλιο του 1988, η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση εναρμόνισης του 1990 παρέχει τετραετή περίοδο χάριτος σε όλες τις βιομηχανίες προς τις οποίες έχει ήδη χορηγηθεί άδεια λειτουργίας.

Πέρα από τα εγγενή προβλήματα της αποτελεσματικότητας και της λειτουργικότητας της υφιστάμενης υποδομής (σε ανθρώπινο δυναμικό, τεχνική υποδομή και διαθέσιμους πόρους) και το χαμηλό επίπεδο συντονισμού των συναρμοδίων υπηρεσιών, θα πρέπει κανείς να προσθέσει ότι και η διαδικασία έγκρισης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν προσέφερε επαρκή εγγύηση για την αποτελεσματικότητα του συστήματος.

Τα Νομαρχιακά Συμβούλια, που υπεισέρχονται στη διαδικασία έγκρισης μιας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και που υποτίθεται ότι συνιστούν τους πιο ευαίσθητους συντελεστές στη διαδικασία αυτή, δεν διαθέτουν συνήθως καμιά επιστημονική ή τεχνική υποστήριξη. Έτσι, η διατύπωση της γνώμης τους γίνεται συνήθως αντικείμενο αντιπαράθεσης τοπικών συμφερόντων και περιβαλλοντικών προκαταλήψεων.

- * Είναι άμεση ανάγκη ο θεσμός της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων να επανατοποθετηθεί στην ορθή του βάση, που είναι

δεν θα πρέπει να αποκλείει ακόμη και τη ματαίωση της πραγματοποίησης της δραστηριότητας ή του έργου. Εκείνο πάντως που θα πρέπει να αποκλεισθεί είναι η σύνταξή τους σε στάδιο ήδη εκπόνησης του έργου, εφ' όσον η μοναδική συμβολή τους σε μια τέτοια περίπτωση δεν είναι απλώς αρνητική, αλλά ουσιαστικά θα επιβεβαιώνει, από περιβαλλοντικής πλευράς, τις επιλογές που έγιναν με όλα τα πιθανά κριτήρια, πλην ίσως εκείνου της ορθής διαχείρισης του περιβάλλοντος.

Μια λύση - η μοναδική ίσως - στο πρόβλημα θα ήταν η εκπόνηση Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στο προκαταρκτικό ακόμα στάδιο της δραστηριότητας ή του έργου, που αποτελεί την "προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση". Η διαδικασία της προέγκρισης χωροθέτησης, όπως αναφέρεται στη διάταξη του άρθρου 8 της ΚΥΑ 69269/5387/24.10.1990, πρέπει να αναμορφωθεί και να προβλεφθεί ρητά η υποχρέωση του ενδιαφερομένου (ιδιώτη ή αρμόδιου φορέα) να υποβάλει και Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τα έργα και τις δραστηριότητες της Α' κατηγορίας. (Σύμφωνα με το σημερινό καθεστώς για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες Α₁ κατηγορίας και μέρος εκείνων της Α₂ κατηγορίας).

Το στάδιο προέγκρισης της χωροθέτησης είναι το πιο σημαντικό για την πραγματοποίηση (ή μη) μιας δραστηριότητας ή ενός έργου και πρέπει, κατά συνέπεια, να μην αποκλεισθεί η ουσιαστική εξέταση των περιβαλλοντικών κριτηρίων κατά την επιλογή αυτή.

Η απαίτηση υποβολής Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων κατά το στάδιο αυτό (που είναι ήδη υποβαθμισμένο) αναδυσκνύει πλήρως τον ρόλο του θεσμού και τον αποτρέπει να μετατραπεί σε διακοσμητικό στοιχείο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΔΙΚΤΥΑ ΠΟΛΕΩΝ - ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ

1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

1. Αστικό συγκρότημα Πρωτεύουσας

2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1. Αστικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης - Χαλκιδική - Λαγκαδάς
2. Σέρρες - Σιδηρόκαστρο - Ν. Πετρίτσι - Νιγρίτα - Ν. Ζίχνη
3. Κιλκίς - Πολύκαστρο - Αξιούπολη

3. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ

1. Κομοτηνή - Ξάνθη
2. Καβάλα - Δρόμα - Χρυσούπολη - Ελευθερούπολη - Θάσος
3. Αλεξανδρούπολη - Ορεστιάδα - Διδυμότειχο - Σουφλί

4. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1. Κοζάνη - Πτολεμαίδα - Σιάτιστα - Βελβεντός - Γρεβενά
2. Καστοριά - Άργος Ορεστικό - Φλώρινα - Αμύνταιο

5. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

1. Ιωάννινα - Κόνιτσα - Μέτσοβο - Δωδώνη
2. Άρτα - Πρέβεζα - Φιλιππιάδα - Αμφιλοχία - Λευκάδα

6. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

1. Κέρκυρα - Ηγουμενίτσα - Πράγα
2. Αργοστόλι - Ληξούρι - Σάμι - Βαθύ
3. Ζάκυνθος

7. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1. Πάτρα - Αίγιο - Κ.Αχαΐα - Ναυπακτος - Καλάβρυτα
2. Αγρίνιο - Μεσολόγγι - Αιτωλικό - Αστακός
3. Πύργος - Αμαλιάδα - Αρχ. Ολυμπία - Βαρεσολομιά - Γαστούνη - Ανδραβίδα

8. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

1. Τρίπολη - Μεγαλόπολη - Βυτίνα - Λαγκάδια
2. Κόρινθος - Λουτράκι - Κίατο - Ευλόκαστρο
3. Ναύπλιο - Άργος - Κρανίδι
4. Καλαμάτα - Μεσσήνη - Πύλος - Κυαρισσία
5. Σπάρτη - Γύθειο - Μονεμβασία - Μυστράς

9. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1. Λαμία - Στυλίδα - Μώλος - Αγ. Κωνσταντίνος - Καρπενήσι
2. Αμφισσα - Ιτέα - Δελφοί - Αράχωβα
3. Χαλκίδα - Ν.Αρτάκη - Βασιλικό - Αλιβέρι - Κύμη

1. Λάρισα - Τύρναβος - Ελασσόνα - Φάρσαλα
2. Καρδίτσα - Τρίκαλα - Καλαμπάκα - Σοφάδες - Παλαμάς
3. Βόλος - Ν. Αγχίναλος - Αλμυρός - Πήλιο

11. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

1. Μυτιλήνη - Πλωμάρι - Πολίχνιτος - Μήθυμα - Μύρινα (Λήμνος)
2. Χίος - Βροντάδες - Βολισσός
3. Σάμος - Καρλόβασι

12. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

1. Ερμούπολη - Ανδρος - Τήνος - Μύκονος
2. Νάξος - Πάρος
3. Ρόδος - Αρχάγγελος - Αγ. Τριάντα
4. Κως - Κάλυμνος

13. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

1. Ηράκλειο - Ν. Αλικαρνασός - Αράχνες - Ανώγειο - Μοίρες
2. Χανιά - Σουδά - Κίσσαμος - Ρέθυμνο
3. Αγ. Νικόλαος - Σητεία - Ιεράπετρα - Νεάπολη

ΕΠΙΘΥΜΗΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Για να είναι επιτυχής η περιβαλλοντική πολιτική μιας χώρας θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα που έχουν επιπτώσεις στις θεσμικές διατάξεις:

1. **Νομιμότητα:** Τα δημόσια και τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη έχουν την ανάγκη να νοιώσουν, ότι το σύστημα είναι δίκαιο, ευπρόσβιτο, αδιάβλητο και καλή επένδυση για τα χρήματά τους.
2. **Διαθεσιμότητα Πληροφοριών:** Η ανάγκη να υπάρχουν ικανά και διαθέσιμα δεδομένα τυποποιημένα και παρουσιάσιμα σε τύπους που να :

διασφαλίσουν τη συνέχεια και συνοχή.

(β) επιτρέπουν στο κοινό να κρίνει την περιβαλλοντική κατάσταση και την αποτελεσματικότητα των μέτρων κατά την διαχείριση. Η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας περί Ελευθερίας της Πρόσβασης στις Πληροφορίες που ισχύει από την 1 Ιανουαρίου 1993 μπορεί να παίξει έναν ουσιαστικό ρόλο κάτω από αυτό το πρίσμα.

3. **Πρόσβαση στις απαραίτητες ειδικότητες:** Το διαχειριστικό σύστημα (υπηρεσίες) χρειάζεται να έχει πρόσβαση σε ειδικότητες επιστημόνων που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των πληροφοριών, την δυνατότητά τους να κρίνουν και τη συμμετοχή τους στα απαραίτητα επίπεδα αποφάσεων. Ας σημειωθεί ότι οι ειδικότητες αυτές δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν σε μόνιμη βάση μέσα στο σύστημα. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να προσχωρήσουν στο σύστημα, όπως θα είναι τότε δυνατό, ενώ σε άλλες να υπάρχει διαδικασία διαπίστευσης ή εξουσιοδότησης από το σύστημα.
4. **Οικονομική Αποδοτικότητα:** Το σύστημα χρειάζεται να αποδίδει με τρόπους που να είναι οικονομικά αποδοτικοί δηλαδή με τρόπους που να επιτυγχάνουν το απαιτούμενο έργο με το ελάχιστο κόστος. Μέσα σε άλλα αυτό σημαίνει, τη χρήση μηχανισμών πρωτοβουλιών για την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής επίδοσης με το ελάχιστο κόστος, τη σύμβαση των έργων, με μια ανταγωνιστική βάση προσφορών για εργασίες όπως οι αναλύσεις, οι έλεγχοι και οι εξειδικευμένες υπηρεσίες.
5. **Χρηματοδότηση:** Το σύστημα χρειάζεται να χρηματοδοτείται ικανοποιητικά για να αντιμετωπίσει τις υποχρεώσεις του και με τρόπους οι οποίοι δεν θα επηρεάζουν την ανεξαρτησία του. Χαρακτηριστικά, μια τριμερής χρηματοδότηση από το κράτος, από τις εμπλεκόμενες εταιρίες και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα δώσουν μια καλή ισορροπία.
6. **Περιβαλλοντική Υποδομή:** Καθώς η πολιτική χρειάζεται να εφαρμόζεται σε σχέση με τα πρότυπα και την απόδοση των ιδιωτικών, βιομηχανικών και εμπορικών τομέων χρειάζεται να υπάρχουν επενδύσεις στην υποδομή (π.χ. ύδρευση, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, χώροι διάθεσης απορριμμάτων) οι οποίες θα διασφαλίζουν ότι: (α) ο δημόσιος τομέας δεν υστερεί γιατί υστερώντας καταστρέφει συγχρόνως την αξιοπιστία και την συνολική περιβαλλοντική του απόδοση και (β) υπάρχει η υποδομή που χρειάζεται για την εξυπηρέτηση των εμπορικών και βιομηχανικών αναγκών.
7. **Διακρίσεις στην Χάραξη και Εφαρμογή της Πολιτικής:** Στο πολιτικό επίπεδο θα καθορισθούν οι στόχοι, το νομοθετικό πλαίσιο και οι διοικητικές δομές. Δεν θα πρέπει να αναμικθεί σε προσωπικές αποφάσεις αναφορικά με την αδειοδότηση, την χορήγηση αδειών κ.ά. Αυτές θα πρέπει να είναι οι αρμοδιότητες του υπευθύνου που ενοχάζεται μέσω από...

αλληλεπίδρασης επειδή η πολιτική εξελίσσεται εν μέρει σε απάντηση των επιδόσεων των ατομικών περιπτώσεων και οι αποδόσεις των ατομικών περιπτώσεων σχηματίζονται από το πλαίσιο της πολιτικής.

8. **Αλληλεπίδραση Τομέων:** Είναι κοινοτυρία ότι οι αναπτυξιακές δραστηριότητες των τομέων όπως η γεωργία, δασοκομία, βιομηχανία, τουρισμός, αλιεία, μεταλλεία - ορυχεία, μεταφορές αποτελούν κλειδιά για την περιβαλλοντική επίδοση και έτσι οι πολιτικές τομέων και οι εφαρμογές τους είναι κρίσιμες για την επιτυχία των περιβαλλοντικών στόχων. Το περιβαλλοντικό διαχειριστικό σύστημα χρειάζεται να συμμετέχει στην εξέλιξη των πολιτικών των τομέων στον βαθμό που οι περιβαλλοντικές διαστάσεις είναι αξιοσημείωτες. Η πραγματοποίηση αυτής της αλληλεπίδρασης με αποτελεσματικούς τρόπους συνιστά ένα από τα πιο προκλητικά καθήκοντα στην περιβαλλοντική διαχείριση. (Αυτό προφανώς αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του 5ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας).
9. **Νομοθετική Βάση:** Χρειάζεται να υπάρχει νομοθεσία η οποία να παρέχει μια καθαρή νομική βάση για το σύστημα έτσι ώστε: (α) να καλύπτει όλες τις δυνατές δραστηριότητες για την εφαρμογή μιας αποτελεσματικής περιβαλλοντικής διαχείρισης και (β) το πράττει με έναν τρόπο σαφή και να περιορίζει την δυνατότητα για μια πιθανή διακοστική αντιπαράθεση.
10. **Εφαρμογή:** Για να είναι αποτελεσματική πρέπει να βασίζεται σε σωστή πληροφόρηση, να είναι έγκαιρη και εστιασμένη στις πιο κατάφωρες παραβάσεις, να εμπνέει την δημόσια υποστήριξη και να είναι απαραίτητη μόνο σε περιορισμένες περιπτώσεις (λόγω χρήσης των μηχανισμών κινήτρων, των πληροφοριακών λαθών κ.ά.).
11. **Ευρωπαϊκή Κοινοτική και Διεθνής Εστίαση:** Το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής μας νομοθεσίας προέρχεται από τις Ε.Κ. και οι αυξανόμενες δεσμεύσεις από τις διεθνείς συμφωνίες διαμορφώνουν την απόδοση και τις απόψεις. Αυτές όμως μπορεί να είναι πολυέξοδες και να παρέχουν λίγα ουστηρώς εθνικά οφέλη. Για παράδειγμα η συμμόρφωση με την Οδηγία για τα Αστικά Υγρά Απόβλητα (91/271) και το Πρωτόκολλο του Ελσίνκι στην Συνθήκη της Γενεύης θα επιβάλουν σημαντικά κόστη στην Ιρλανδία αλλά θα επιφέρουν μόνο λίγα αμεσα οφέλη. Οι συνεπείες της κοινοτικής και της διεθνούς νομοθεσίας είναι τόσο σημαντικές που χρειάζεται να επενδυθούν εντονες προσπάθειες στην ανάλυση του κόστους και των ωφελειών των εναλλακτικών τρόπων. Θα χρειασθεί να σχηματισθεί και να τεθεί σε εφαρμογή μια συνεκτική και ευσταθής αποψη που θα υποδηλώνει αυτή την ανάλυση.
12. **Ενοποίηση Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης:** Μόνο εάν οι περιβαλλοντική πολιτική και διαχείριση μπορεί να ειπωθεί ότι σχετίζεται με την επίλυση των προβλημάτων της ανεργίας, ανάπτυξης και κοινωνικής προσέγγισης είναι δυνατό να υπάρξει

ανάπτυξης και η σημασία της περιβαλλοντικής διαχείρισης να τονίζεται συνεχώς.

13. **Ερευνα και Ανάπτυξη:** Η έρευνα και ανάπτυξη εάν είναι επιτυχής είναι ένας τρόπος διάψευσης του νόμου της εντροπίας. Ευκαιρίες δημιουργούνται εκεί όπου δεν υπάρχουν. Χωρίς μία παιδεία πρωτοπορείας είναι πολύ δύσκολο για μια κοινωνία να προδεύσει. Εάν η περιβαλλοντική πολιτική και διαχείριση δεν συνοδεύονται από ένα παράλληλο πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης σχεδιασμένο να μειώνει τα κόστη, να δημιουργεί θέσεις νέων προϊόντων και να προλαμβάνει τα προβλήματα, τότε θα προκύψει ένα πολυέξοδο σύστημα που θα εισάγει τεχνολογίες χωρίς να διαθέτει ούτε καν την ικανότητα να τις διαμορφώνει και να τις προσαρμόζει.
14. **Κάλυψη Βασικών Θεμάτων:** Το σύστημα θα πρέπει να αντιμετωπίζει όλες τις πλευρές του περιβάλλοντος, ειδικά εκείνες που πιθανόν να καταλήξουν σε σημαντική επιδείνωσή τους.